

דור הפלמ"ח

העורכים:	יו"ר העמותה	בהוצאת	2011
תהילה עופר, עמיקם גורביץ	ישעיהו (שייקה) גביש	עמותת דור הפלמ"ח	תשע"ב

עלון עמותת
דור הפלמ"ח

מ-70 ואילך

הכנס ה-11 בהיכל התרבות בתל אביב היה בשבילנו סיכום, בהיות הפלמ"ח בן 70.

אנו הארגון הצבאי/חברתי/עממי שאין ולא היה לו אח ורע במדינת ישראל ואף בעולם כולו. צבא מתנדבים שהתקיים על עבודתו, צמח מן העם, נשא את העם ומולדתו על דל שפתותיו וקידש בדמו את הקמת המדינה וקיומה.

3,000 משתתפי הכנס - פלמחניקים, פלמחניקיות, דור ההמשך במאותיו, חברים, אוהדים, אורחים, בהם נשיא המדינה והרמטכ"ל - בשירתם האדירה ביטאו את דבר הפלמ"ח במילים המדהדות של ההמנון: "מסביב ייהום הסער, אך ראשנו לא יישח!"

אי אפשר היה שלא להבחין בדבקות הרבה וברעות, בלחלוחית המבצבצת בעיני החברים, בהזדהות ללא גבול עם מה שנקרא פלמ"ח, ובהרגשה שיחד עשינו את מה שציפו מאיתנו - כדברי הנשיא - נתנו לעם ישראל את המדינה.

רוח הפלמ"ח לא פורקה. גם לא מורשתו, תולדותיו, תרומתו, ובעיקר לוחמיו. לוחמים ולוחמות הם הם אשר נשאו על גבם את גורל האומה. עמדו במשימה והיוו חלוץ לפני המחנה בתקופתם. אנחנו מצדיעים לכולם וצופים לעתיד אשר דור ההמשך הוא שימשיך את פעולותינו החינוכיות להנחלת מורשתנו ולפיתוח בית הפלמ"ח וכליו השונים. הבית ימשיך להיות אבן שואבת להמוני המבקרים ובעיקר לתלמידים, לחיילים, לעולים ולתיירים אשר עבורם זהו מקור המידע, ההבנה וההזדהות עם מפעלנו ומדינתנו.

שייקה גביש

גיליון מיוחד לציון 70 שנה לפלמ"ח ולכל אחת משנות קיומו

שבעה כדוריסטים מתאמנים בגינוסר: יאיר קדישאי, יוסי בן יוסי, משה כלפון, אברהם בן שבת, אריה (קיפי) קפלן, ברוך (בזזה) אקסלרוד, אברהם יפה

מפקד הפלמ"ח יצחק שדה עם יגאל אלון ומשה דיין

ועכשיו

מקץ 70 שנה: כנס הפלמ"ח בהיכל התרבות בתל אביב. ותיקים וחברי דור ההמשך, ביניהם איתן דפני (שורה 3, מזוקן) דור שלישי למפקד הפלמ"ח יצחק שדה ודור שני לחברי פלמ"ח איזה שדה ומשה דפני

רמטכ"ל צה"ל ר/א בני גנץ, דור שני לחבר הפלמ"ח נחום גנץ

"תוקמנה תשע פלוגות-מחץ לפי רישום אישי של מתנדבים"

מפקד הפלמ"ח יצחק שדה עם חברי המטה גיורא שנאן, זלמן מרט, מאיר דוידזון ואחרים

שמתנגדיו לקו בקוצר ראייה אסטרטגית, הוחלט על פירוק המטה ובסופו של דבר לפירוק הפלמ"ח כולו, "כי הכושי עשה את שלו הכושי יכול כבר ללכת".

בשלב הראשון הוקמו שש פלוגות: פלוגה א' בפיקוד יגאל אלון; פלוגה ב' בפיקוד משה דיין; פלוגה ג' בפיקוד אורי יפה; פלוגה ד' בפיקוד בנימין צור; פלוגה ה' בפיקוד אברהם נגב; פלוגה ו' בפיקוד ישראל ליברטובסקי.

הפקודה להקמת הפלמ"ח שהוצאה אור ל-15 במאי 1941

הפלמ"ח הוקם בעיצומה של מלחמת העולם השנייה כ"חטיבה המגויסת" של ארגון ה"הגנה". סכנת השמדה נשקפה ליישוב היהודי בארץ ישראל, בשל התקדמות הצבא הגרמני מזרחה בחזית צפון אפריקה. למודי ניסיון ממאורעות הדמים של 1936 - 1939 ידעו מוסדות היישוב כי ההנהגה הערבית בארץ, בראשות המופתי של ירושלים אוהד הנאצים, תסייע בידיהם להכחיד את היישוב היהודי. הפלמ"ח נועד להיות כוח מגויס נייד שניתן להפעילו בשעת הצורך בכל מקום בארץ ישראל. המגמה הייתה להדוף התקפות ערביות, גם מעבר לגבול, לחבל בפולש, ולסייע בכך גם למאמץ המלחמתי של הצבא הבריטי.

להקמת פלוגות הפלמ"ח קדם מאבק אידיאולוגי לא נקי מפוליטיקה, יריבויות בין מפלגות ואישיות ומשחקי יוקרה: היו ב"הגנה" שחששו מיתר-עצמאות של הפלמ"ח; אחרים ראו בו "מיליציה" כפופה לקיבוץ המאוחד; חשדו באהדת היתר של הפלמ"ח לברית המועצות; והיו שראו בו, כך גם דוד בן-גוריון, חבורת "פרטיזנים" לא ממושמעת ולא מקצועית כמו יוצאי הצבא הבריטי. הכיצד יצליחו להתמודד עם צבאות ערב הסדירים? סממני המאבק הזה ליוו את הפלמ"ח בכל שנות קיומו. ואפילו במלחמת העצמאות, לאחר שהפלמ"ח הוכיח הלכה למעשה

איך נדלקו המדורות

נזכור איך נדלקו המדורות.

מדורות דלקו גם קודם לכן, אך הצורך באש המדורה הזאת עלה בשעה אפלה מאד לעמנו. מבעד לערפל שפרש סביבנו הפשיזם בראשית מסעו, קשה היה לשער היקף מזימתו. ההצלחות הניחו לו לגלות את פרצופו וביום שהגיעה הידיעה על כיבוש צרפת ידענו, שעמנו עומד על עברי פי פחת...

מי ידע?

מי שלא חשש לראות את האמת. ומי לא חשש? הרי לא הייתה הצצה אל מעבר לחיים.

אך אלה שלא נבעתו, ידעו את אשר לפניהם. התקווה הייתה בהתנגדות.

(...) ואחר כך...

אחר כך באו הימים השחורים של אל-עלמיין. ואז החלטנו ללכד את הנוער לארגון קבוע ויציב.

(...) המדורה הייתה לאש-תמיד.

י. נודד

(יצחק שדה)

דור הפלמ"ח

בהוצאת עמותת דור הפלמ"ח

העורכים: תהילה עופר, עמיקם גורביץ

סיוע בחיבור ערכים: יואב רגב

עורך אחראי: ישעיהו (שיקה) גביש

כתובת המערכת: עמותת דור הפלמח,

בית הפלמ"ח, רח' חיים לבנון 10, ת"א 69975

ת"ד 65080, ת"א 61650

טל' 03-6416484, פקס' 03-6414716

www.palmach.org.il

הודפס: דפוס שלמה לוי 03-6881727

תצלומים: אוצר תמונות הפלמ"ח, אלדד חרובי,

אתר הפלמ"ח, אסנת מרדור

הפלמ"ח, מותג אופנתי

כל עונה, כל שנה, כל עשור והמותגים האופנתיים שלהם. לא תמיד אופנתיים לאורך זמן. ארנק ענק או זעיר, השפיץ של הנעל, אורך החצאית, רוחב המכנס, משקה, חטיף, מסעדה, מכונית ארבע-על-ארבע, נופש באנטליה, באלפים או בסיני, אולם חתונות או חתונה בנוף כפרי - אלו אופנות עולות ויורדות. לפעמים חוזרות ועולות מקץ כמה שנים ושוב שוקעות בתהום הנשייה.

ויש אופנה שרק עולה ועולה. מותג אופנתי שלא אבד עליו הכלח 70 שנה לאחר שנולד וממשיך להיות בכותרות ובתודעה 63 שנים לאחר שפורק ויועד למגרש הגרוטאות. מותג אופנתי-תמיד ושמו: פלמ"ח.

אין שבוע, לפעמים אין יום מבלי שהשם יוזכר. שיר ברדיו. ספר חדש של סופר יוצא פלמ"ח. הספד בעיתון על אישיות שבין השאר הייתה בפלמ"ח. הודעה בתקשורת שביום העצמאות אזלו כל כרטיסי הכניסה למוזיאון הפלמ"ח. אזכור מרועש או מחויך על סחיבה-מן-הלול אך גם השיר על דודו שבו מופיע הביטוי הזה ביום הזיכרון. סדרת סרטים על הפלמ"ח בערוץ 8. ראיונות עם חברי פלמ"ח במלאות כך וכך שנים לקרבות תש"ח, ולקרבות קדש ולקרבות ששת הימים וגם לקרבות יום הכיפורים שבהם היו חלק ממפקדינו מפקדים בכירים, עד רמטכ"ל. לשיא הפרסום זכה הפלמ"ח כמותג אופנתי השנה, שנת השבעים להקמתו. בנקים, קניונים, חברות בנייה, אבקות כביסה, יבואני מכונות, מי-לא, מוציאים הון, עשרות ומאות אלפי שקלים על יחסי ציבור, הפקת סרטונים, העסקת אמנים, כתבות מוזמנות, פרסום בתקשורת. אם לא כן, איך הציבור יידע שהם קיימים והם הכי-טובים?

ואנו - אנו הפלמ"ח? בעיתונות הארצית ובמקומונים, ברדיו ארצי ואזורי, בטלוויזיה, באינטרנט - רק לקט קטן מוזכר בעיתון שלפניך. קשה להאמין שהיה מי בישראל שלא שמע על הפלמ"ח בשנה ה-70 להקמתו, למרות העובדה שזו גם השנה ה-63 לפירוקו.

כל זה, בלי אגורה שחוקה על יחצנים-בשכר, בלי מודעות-בתשלום, בלי מסיבות עיתונאים, בלי פליירים בתיבות דואר ובלי שלטי-חוצות. פה ושם בזכות קשרים אישיים של חברינו, חלקם מדור ההמשך, שעשו זאת בהתנדבות ולא חששו להתבזות בהרמת טלפון ותזכורת על גבי תזכורת לעיתונאי. לפעמים ביוזמה של גופים שאין להם כל קשר לפלמ"ח לקיים ימי עיון על הפלמ"ח. הכיצד? הכל בשל שם המותג פלמ"ח, שלא נס לחו ולא פג תוקף העניין שהוא מעורר בדור תש"ח וגם בדור הנוכחי.

תהילה עופר

הפלמ"ח, פלוגות-המחץ של ה"הגנה", הצבא הסדיר של המחתרת, אשר בבוא יום-פקודה מחצו באויב ואיפשרו לכל עתודות ה"הגנה" להתגייס, ויחד אתם, עם צה"ל, הדפו את האויב אל מעבר לשער.

יגאל ידין

תודה על הצבת רף גבוה של התנדבות ושל אומץ ושל רעות... ותודה על כבישת השבילים ועל שרטוט המפה ועל הכרת הארץ ועל העקבות שהותרתם לנו במשעול. על ההליכה בוואדי ועל העלייה בהר ועל הלגימה מן הגב בתחתית המצוק, על אהבת ארץ אמיתית וטבעית וידענית. לא מילה גסה, לא צידוק לכל עוולה, לא משימה שצריך למלא בפרק על הנכונות להתנדב כשצריך, אלא גם על הנכונות להתפרק כשמוכרחים.

מאיר שלו

השתנה העם, השתנו האידיאות, השתנה מה חשוב ממה. אתם כאילו שמורת טבע של בני אדם שדיברו כך, והלכו כך, ועושים כך, ועוד מעט לא יאמינו שהיו אנשים כאלה, אלא זו תהיה אגדה, זה יהיה מיתוס... זה דור שהולך ונגמר. אל תיגמרו מהר, כי אין אחרים. כי האחרים שונים לחלוטין, המושגים, האיכפתים, המרכז. מה מרכז, מה בצדדים.

ס. יזהר

קיומה של ישראל אינו מובן מאליו, לכן תופעת השחיתות, הריקבון הפנימי, הצמרת הפוליטית הנגועה, מעוררים פחד וחלחלה, כאילו היינו במכירות סוף העונה של כל ההישגים שמספר עליהם מוזיאון הפלמ"ח... לכו לבקר במוזיאון הפלמ"ח, שיעור באהבת מולדת, במסירות נפש, במעשי גבורה ובניצחון.

אלי עמיר

WIKIPEDIA: The battlecry of the Palmach commander was "אחר-י!" (Aharai), which literally means "after me!" or "follow me!". It refers to the commander leading his troops instead of sending them out and staying behind... The Palmach contributed significantly to Israeli culture and ethos, well beyond its military contribution. Its members formed the backbone of the Israel Defense Forces high command for many years, and were prominent in Israeli politics, literature and culture.

Women of the Palmach at Ein_Gedi, 1942

הפלמ"ח נשא את נפשו לגדולות וחתר להוות כוח בעל ממדים גדולים; הוא נאבק עם קטני-אמונה, שלא גרסו את דבר הקמתו של כוח הגנה רציני, בתנאים של מחתרת. הוא התמרד נגד הפסקות המלומדת, שזילזלה בכוח שאינו "צבא סדיר"

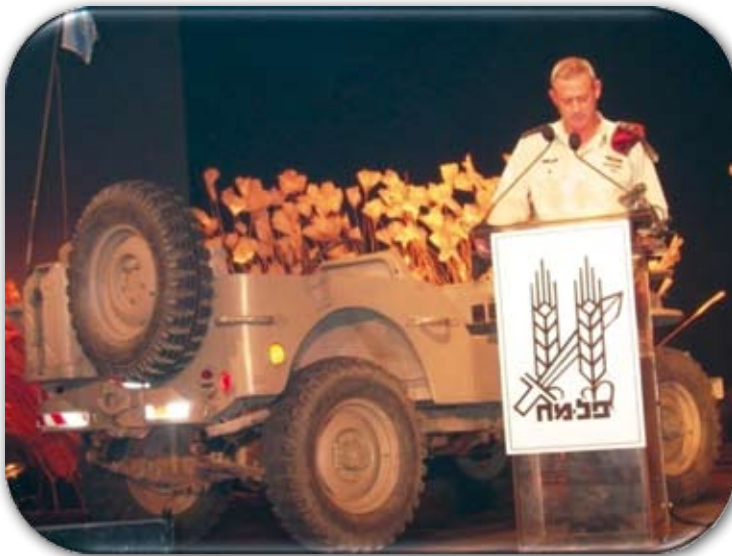
ישראל גלילי

יו"ר עמותת דור הפלמ"ח, אלוף מיל' שייקה גביש: יצירה ייחודית של העם

לא לבדנו נשאנו במשימות הרבות, היינו חלק מארגון ההגנה, ואח"כ מצה"ל, ובשיתוף מלא עם הזרועות והחילות השונים. רבים נקלטו במסגרותינו, ידענו לשלב את ילידי הארץ, בני הקיבוצים והמושבים, בני ערים ומושבות, הגח"ל וניצולי השואה. מיטב חברינו לחמו בקרבות לכל אורכה של הארץ. רבים נפלו בקרב. זכות גדולה נפלה בחלקנו, ואנו אסירי תודה על שניתן לנו לשרת את האומה ולאבטח את קיומה. כשירו של אלתרמן: מה נשיר עליהם, מה נשיר / הם עושים זאת יפה מאיתנו. / בעצמם הם כותבים להם שיר / ואפילו ספרים כבר נתנו. ואיך אפשר בלי שירו של חיים גורי: אך נזכור את כולם / את יפי הבלורית והתואר / כי רעות שכזאת לעולם / לא תיתן את ליבנו לשכוח. / אהבה מקודשת בדם / את תשובי בינינו לפרוח. עינינו נשואות לדורות הבאים, שעל בסיס מורשתנו יזכו את עם ישראל בהישגים מופלאים, באומץ, ביוזמות, ובצניעות. לתת ולא רק לקבל. אני מלא התפעלות מן ההתעוררות ומגילויי המעורבות של הציבוריות הישראלית היום. רוח הפלמ"ח, ולוחמי הפלמ"ח, יישארו לעד בדפי ההיסטוריה של מדינת ישראל שלנו. אני מרים כוסית וזר פרחים, ומברך מעומק ליבי ובהתרגשות רבה את כל הבאים לחג השבעים של הפלמ"ח.

מלאו שבעים שנה להקמת הפלמ"ח. הייתה זו היצירה הייחודית של העם, של היישוב, של דור תש"ח: צבא החי על עבודתו, מתנדב, צבא העם הדבק במשימתו העליונה - הגנה על מדינת ישראל שזה אך הוקמה, ואבטחת קיומה. אין דומה לפלמ"ח בארצות אחרות, בצבאות אחרים. זוהי יצירה ייחודית שלנו, אשר תרומתה לעם ישראל הייתה: א' - הבסת צבאות ערב; ב' - אבטחת ירושלים, הגליל המזרחי והנגב; ג' - ערכי לחימה ומוסר לחימה, משמעת עצמית וכפיפות למוסדות, ללא פשרות; ד' - דבקות במטרה; ה' - מנהיגות ודוגמה אישית; ו' - התנדבות. ומעל לכל חברות, רעות והקרבה עד כלות, להשגת משימות הדור: • העלאת 70 אלף ניצולי שואה • הקמת יישובים רבים • הכנת סגל פיקודי בכיר • הגנת יישובים מבודדים ושורשים עמוקים בשדות הארץ ומרחביה • דור של סופרים ומשוררים שיצרו את התשתית לרוח הפלמ"ח ולוחמיו.

להמשיך להתאים ולקיים צבא אשר כמו הפלמ"ח הוא גמיש ודינמי יותר, צבא המסוגל לווסת את כוחו, לרכז את עוצמתו, ולהפעילה בנחישות וביעילות מול כל אתגר, בכל טווח ובכל צורת איום. זהו צבא אשר כמו הפלמ"ח נשען על חוסנו של העם כולו בעמידתו האיתנה מול אויביו: צבא שכוחו בעליונותו המוסרית ועליונותו המבצעית. צבא כמו פלוגות המחץ של ימיכם, מהווה היום את צבא המחץ.

(המשך בעמוד 6)

הרמטכ"ל ר/א בני גנץ: צה"ל מצדיע לכם

כבוד נשיא המדינה מר שמעון פרס, משפחות שכולות, יושב ראש עמותת דור הפלמ"ח האלוף במילואים ישעיהו (שייקה) גביש, ראש אגף כוח האדם האלוף אורנה ברביבאי, מפקדים, חיילים, והחשובים ביותר - אתם, אנשי הפלמ"ח היקרים, "אלחם באויבי עמי, בעד מולדתי, בלי פגיעה, בלי רתיעה ובמסירות נפש". אלו מילותיה של שבועת הפלמ"ח, שהרעידו לבבות בלילות מוארי לפידים ונחרתו על דיגלו של הכוח העברי המגויס בשנות הארבעים. עם פירוק מטה הפלמ"ח אמר מפקדו הדגול יגאל אלון כי "המסגרת פורקה, את הערכים אי אפשר לפרק". ואכן מילות השבועה, כמו המסירות והמחויבות לעם, לארץ ולמשימה המובעות בה, נטבעו גם בקוד הגנטי של העומדים על המשמר במרוצת הדורות. אני רואה את ביטוייה והמחויבות לארץ ולמשימותיה גם היום, בדמותו של צבא הגנה לישראל, שעליו יש לי הזכות הגדולה לפקד, במפקדיו ובחייליו, השומרים על גבולות המדינה ועל ביטחון תושביה, ומבצעים את הנדרש מהם ברוח ובאמונה שאפיינו אתכם. גם עתה, כשאנו עסוקים בפיתוח תפישות לחימה ובתהליכי בניין כוח קדימה, ומנסים לעצב את דמותו של צה"ל לשנים שיבואו, נושאים את עינינו אליכם. הגם שחלפו שבעים שנה, כמוכם אנו מבקשים היום

נשיא המדינה, שמעון פרס: הגבורה אינה מזדקנת

הרמטכ"ל, רב אלוף בני גנץ, אלוף במיל' שייקה גביש יו"ר עמותת דור הפלמ"ח, חברי פלמ"ח, לוחמים, בני משפחה, אורחים יקרים, "אומתם לא הייתה להם אם / לא ידעה בצאתם לדרך. / ... עדת נערים בלי שם / חשופי מרפקים וברך. / ... בין חגיו הגדולים של הדור / אין יפה מחגכם הצנוע. / למולכם האומה על סיפו של הדרור משתחוה ובוכה, הבינוה".

כך כתב נתן אלתרמן בניסן תש"ח. עד אז כבר עברו על היישוב העברי בארץ חמישה חודשי מלחמה עקובה מדם, שבהם נשא הפלמ"ח את עיקר נטל מלחמת העצמאות ואת מחירה הכבד.

הפלמ"ח הקדים את המדינה בשבע שנים. כאשר רומל פלש לצפון אפריקה, והמנדט הבריטי שלט בארץ, וכנופיות טרור השתוללו בכל מקום. הפלמ"ח הכין יחידות להילחם ברומל, והקים תנועת מרי כנגד השלטון העוין ולחם בכנופיות הערביות. לא היו לו תותחים או טנקים, הוא התאמן בקפ"פ ובנק"ל. כחודש ימים לפני הכרזת המדינה, היו כבר לוחמי הפלמ"ח פרושים במוקדי הסכנות לאורכה ולרוחבה של הארץ.

המלחמה קדמה למדינה. והפלמ"ח, למזלנו, קדם למדינה. מעולם לא קם כוח דומה לו, צבא חסר אמצעים, בארץ דלת משאבים, ועם מעט אנשים, במדינה מוקפת אויבים.

הפלמ"ח היה אפוא צבא של עם בודד. עם שאין לו אח לדתו, אחות לשפתו, שכן לתולדותיו או שותף לאינטרסים שלו. ועל כן הפלמ"ח חרש ולחם. הוא אימן צוערים ונשא על כתפיו מעפילים. הוא הסתפק במועט. את ה"הרבה" צריך היה להקדיש לשיקום העם, להחייאת הארץ, להקמת הצבא.

בניגוד לצבאות הסדירים, מפקדי הפלמ"ח לא נשאו דרגות על שכמם. אנשי הפלמ"ח ידעו שמפקדיהם משכמם ומעלה. יצחק שדה, יגאל אלון, יצחק רבין וחבריהם.

לפלמ"ח לא היו מחנות, הוא גר באוהלי ההתיישבות העובדת, השתתף בעיבוד שדותיה ונשם את ערכיה. בדבר אחד עלה הפלמ"ח על צבאות אחרים - בעוצמת רוחו, בעוז ליבו ובדבקות לחזונו.

היישוב היהודי מנה אז שש מאות וחמישים אלף נפש, המחנה הערבי 40 מיליון. לישראל טרם היה צבא. לערבים שבעה צבאות. לערבים זרם נשק חדיש ללא הגבלה, על ישראל חסרת הכלים הוטל אמברגו. ישראל הייתה לבדה, לערבים היו בני ברית ערבים, מוסלמים ומחנה הבלתי מזדהים. ישראל בודדה כערער בערבה, לא ביקשה לעולם שצבא זר יגן עליה. מטרת התוקפים הייתה להשמיד את ישראל, מטרת ישראל הייתה להגן על חייה.

למרות הפערים האדירים האלה, ישראל יצאה כשידה על העליונה. היא זכתה בניצחון מזהיר שבעקבותיו בא הישג מדיני נדיר. העולם לא האמין למראה עיניו. למראה צבא ללא תופים וחצוצרות, ללא מדים ואותות הצטיינות, ללא מצעדי פאר, ללא שמץ של פומפוזיות. העולם השתאה למראה הצעירים האלה שעל כתפיהם תת-מקלע קטן וכליבם שלהבת גדולה.

הפלמ"ח מנה ששת אלפים אישה ואיש שהיו ערוכים בכל חזית ונכונים לכל אתגר. בליווי שיירות לירושלים הנצורה. באבטחת מים לכל נקודה בודדת. בפריצת דרך בורמה ובפיצוץ גשרים. בל"ה שחשו לגוש עציון. בכ"ג יורדי הסירה. במיבצע "נחשוך", "יבוס"י, "מכבי" ו"פתח", בקרבות על העיר העתיקה. בהקמת חומה ומגדל. בהגנה על אצבע הגליל. בעצירת הצבא המצרי בשערי אשדוד, בהנפת דגל הדיו באילת, בקרבות הקסטל, בגבול הירדן.

כגודל הניצחונות גודל הקורבנות. אלף מאה שישים ושמונה לוחמות ולוחמי הפלמ"ח נפלו במלחמה הזו. כשליש מכלל הנופלים במלחמת השחרור. זהו הגודל המספרי. הסיפור האנושי גדול יותר וכואב יותר. כי אלה היו מיטב בנותינו ובנינו. כל אחד מהם עד כלות. והם היו לדור

(המשך בעמוד 6)

עומר בר-לב: מחויבים לערכים שהנחלתם לנו

ערב טוב. שמי עומר בר-לב, ואני אלוף משנה במילואים.

רציתי בערב הזה, כמפקדה לשעבר של סיירת מטכ"ל, לומר תודה ליחידת המסתערבים של הפלמ"ח, על גיבוש עקרונות פעולה ולחימה נועזת. מורשתכם הייתה הבסיס להקמת גופי המודיעין במדינת ישראל. לכם זכות

הראשונים, ביצירת דרכי פעולה, ערכים ורוח הלחימה המיוחדת כל כך, שבעקבותיה התפתחו היכולות המבצעיות והטכנולוגיות שהפכו לשם דבר.

אנו מצדיעים לכם וללוחמי הפלמ"ח, חבריהם של אבא ואמא שלי - חיים בר-לב זכרו לברכה, שנשא את מה שספג בפלמ"ח, כלוחם הצעיר "הכידון", ולאחר מכן כמפקד הגדוד השמיני בחטיבת הנגב, ועד שסיים את שירותו כרמטכ"ל השמיני של צה"ל; ותמר, אמא שלי שיושבת כאן ביניכם, אף היא לוחמת פלמ"ח.

בימים אלו כשהציבור גועש, הערכים של אחריות משותפת, אחריות הדדית, גורל משותף ועצמאות, למענם לחמתם ושאותם הנחלתם לנו, חוזרים לתפוס את מקומם הראוי בחברה הישראלית. אנחנו חשים עצמנו מחויבים באותה רוח, לחנך את ילדינו, ולהיות דור המשך לאותם ערכים.

תודה לכם, לוחמי פלמ"ח, על מה שהייתם ועודכם.

אמין ביותר בהיסטוריה היהודית. דור של אחוות לוחמים וטוהר הנשק גם זו וגם זה. דור שהגן על אדמתו שעמדה בשממונה והפריח שממה גם בשעת מלחמה.

השראתו של הפלמ"ח הטביעה את חותמה על התרבות הישראלית כולה. בספרות, בשירה בתיאטרון. בתחושה שישראל היא דרמה יותר מפרוזה. הפלמ"ח הפיח רוממות רוח בלב העם, שהיה מצוי במלחמה על עצם קיומו.

היו גם ויכוחים, מקומם היום במצולות ההיסטוריה של עמנו. ואילו היום עלינו להעלות על נס לקחים ונורמות של הפלמ"ח שבכוון להוביל עם לייעודו. והמדורה שהדליק לא תיכבה. מדינה בנויה שטרם הושלמה ובליבה פיגומי בנייה ובשוליה פגמים שיש לעקרם משורש. ישראל שגם היום היא מדינה מרתקת, מסעירה מאין כמוה. חופו הלגיטימי של העם היהודי. היא בסיס קיומו, היא בסיס להמראתו. היא פלא עולמי ונס ישראלי. יש לה דור צעיר ברוך כישרונות שקומתו זקופה.

כאן מעבר לכותל האולם הזה נטויים אוהלים של הדור הצעיר. הם מחוץ לאולם אבל הם שוכנים בתוך ליבנו. זהו דור המעצב את עתידו. זו זכותו וחובתנו לסייע בידו. הדור הזה כקודמו אוהב את ארצו, משרת בצבאה, חרוץ בעבודתו וצמא לצדק חברתי. הוא דור שנוגד בעולם חדש, שלא ניתן לצמצמו בד' אמות. הוא חי בעולם פתוח לרווחה. העולם השתנה, עולם המושגים השתנה. הדמוקרטיה שוב אינה מצומצמת לחופש

הביטוי, היא מאפשרת גם היום ביטוי עצמי. ומעל לאבחנה של שמאל וימין מרחפת קריאה משותפת לצדק חברתי, לשלום מדיני. זהו דור מצויד בידע רב. אמון על מדע, על טכנולוגיה. עסוק בפענוח החדש ולא בשימור הקיים. הוא עמל קשה. הוא עומד בתחרות עולמית. ועליו לדעת לדבר בשפה דיגיטלית בנוסף לשפת אימו. חברים,

שערכם האפיר, אבל גבורותיכם נשמרו בצבעים טבעיים. שוב אינכם "הבחורות והבחורים ההם". אבל בליבו של כל אחד מכם עומד הטעם הנפלא של תרומה ייחודית שלא תישכח. אין מנוס. גיבורים מזדקנים ואילו הגבורה אינה מזדקנת לעולם. אני יודע ששואלים היום מה נותר מהפלמ"ח. תשובתי היא חד-משמעית: מדינת ישראל.

הרמטכ"ל ר/א בני גנץ (המשך מעמוד 4)

כמו שאומר השיר: "שנים יעברו ודורות / גבולות ונשרים ומדורות / לזר לעולם לא יובן מה טעם הזמר נוגן". שנים אכן עברו, ולצערי אפשר שאנו, שלא זכינו לשבת עימכם סביב המדורה, לעולם לא נוכל את ש"לא ייתן ליבכם לשכוח". אולם האש שניצתה לפני שבעים שנה באותו קיץ של שנת 1941 לא הייתה להבת המדורות ואבוקות ההשבעה בלבד. זו הייתה שלהבת התקווה והתקווה על עם שלם המציב לעצמו גוף לוחם שיהיה לו למגן ולחרב. היא התפשטה כשריפה בשדה קוצים, בפעולות השונות של פלוגות המחץ, והאירה דרכו של היישוב היהודי בלילותיו החשוכים ביותר. האש הזאת הייתה רשף רובי הפלמ"ח ונפץ תותחיו, אך גם אורם של הערכים שהיו לרגלי אנשיו, לרגליכם. ובארצנו, המציאות הביטחונית מחייבת אותנו להיות נכונים ודרוכים לכל איום ואתגר. כך היה לאורך כל שנותיה של המדינה ועוד לפני הקמתה. על כן נדרשים טובי בנינו להתייבב פעם אחר פעם על המשמר ולבצע את משימות הדור בתורם. וראוי שכך יעשו כולם, שנים אכן עברו, ולצערי אפשר שאנו, שלא זכינו לשבת עימכם סביב המדורה, כדי שערכי הרעות והשוויון יבואו לידי ביטוי גם בנשיאת נטל השירות. הגם שבמידה מסוימת ינוקא אנוכי, הרשו לי לפנות אליכם בחג השבעים להקמת הפלמ"ח: במרוץ השליחים התמידי של הארץ הזו הלפיד המועבר מדור לדור בוער - להבת הפלמ"ח.

רעי הפלמחניקים, זכות היא לנו לשאת שבחים בפניו של הפלמ"ח, ופניו הם אתם, הלוחמים והלוחמות, המפקדים והמפקדות, אתם שטבעתם "מפקדים קדימה, טוראים לאחור", אתם שהייתם לנו דוגמה לישראל הכי יפה שיש.

ברצוני להודות לכם כלוחם וכמפקד זה למעלה משלושים שנה, שגדל על הערכים שהעליתם על נס בפועלכם. מודה לכם כבן להורים ניצולי השואה, שהובאו ארצה על ידי אנשיכם, כחלק במפעל העפלה האדיר שהקימותם, וכבן לאיש גח"ל שפרק שירותו הקצר בפלמ"ח ושותפותו לקרבות הנגב בכלל, ובקרב ההגנה על המושב תקומה.

תודתי האחרונה וגם החשובה ביותר היא כרמטכ"ל צה"ל, צבא המקדש בעשייתו היומיומית את הדרך שבה צעדתם ואת מופת העוז והמוסר שהצבתם. על כל שעשיתם, על כל שלימד אותנו ועל אותה שלהבת נצחית שהותרתם לנו, תודה לכם. צה"ל מצדיע לכם.

איזה גיבור מאת אורי ברנר*

הנעורים היו את מצעו הכללי של הפלמ"ח, ואולם במצע-גילי לא סגי. נעורים אפשר גם לבזז ואת תור הגמישות והרכות אפשר לאבד על-ידי חינוך מעוות ואילוף קלוקל בדפוס המשמעת האטומה-הכפויה השוקדת ליצור דמות חיילית מלומדה, שאינה מפתחת את אישיותו של הצעיר אלא מרגילה אותו לראות את הדברים בעיניו וברצונו של מפקדו התקיף.

(...) אין האדם נעשה גיבור על-ידי שמטיפים לו להיות גיבור, גם לא על-ידי שמקלסים ומפארים את הגבורה, אלא על-ידי שמשכילים לעורר אותה בנפשו, ומכשירים אותו לקראתה. לפיכך סיגל לו הפלמ"ח את הדינאמיות, היוזמה, ההעזה, ההתקפה, ועשאן תכונות-אופי לחבריו ולכלי-אב בתורת לחימתו.

(...) הפלמ"ח לא התיימר לסגל לעצמו אידיאולוגיה חברתית-מדינית עצמאית ומתחרה, כדרך שמנסה לעשות מי שמרומם את הצבאיות לערך עליון ולפולחן מקודש, כדי לעקור את הלוחם מתנועה ציבורית חופשית ולכלוא את דעתו החופשית בצבת-של-כפיה. מעולם לא ניצל הפלמ"ח את סמכותו רבת ההשפעה, כדי להטיל איסורים כל שהם על חירותם הרוחנית והרעיונית של חבריו.

(...) דברות הפלמ"ח לא היו משנה-מדינית כוללת ומוצהרת, ועם זאת תמצית של תבונה מדינית המושתתת על עיקרים איתנים, על מושגי-אב כגון: אדמה, מולדת וחופש. את ממשותם חש אדם מתחת לרגליו ונושם במלוא ריאותיו.

* אורי ברנר היה סגן-מפקד הפלמ"ח. ממאמרו "ראשונים תמיד" הפותח את "ספר הפלמ"ח"

1941

הפלמ"ח יוצא לפעולה

חייל בריטי מאמן חברי הפלמ"ח

טלפון, פיצוץ גשרים או שמירה עליהם מפני פיצוץ בידי הצרפתים הנסוגים. החוליות מפלוגה א' בפיקוד יגאל אלון פעלו בסוריה, מגבול סוריה עבר-הירדן עד הליטאני שבלבנון. במערב לבנון פעלו חוליות מפלוגה ב' בפיקוד משה דיין ולאחר שנפצע ואיבד את עינו, בפיקוד מאיר דוידזון. השורות מתוך שירו של חיים חפר "רבתי ההיסטוריה חוזרת" מתייחסות לפעולה קרבית זו, הראשונה בשבע שנות הפלמ"ח.

במהלך שבוע-שבועיים לאחר הפקודה על הקמת הפלמ"ח גויסו שתי הפלוגות הראשונות בעמקי הצפון ובשני חלקי הגליל. בקיץ 1941 ריכז יגאל אלון את ראשוני פלוגה א' בחורשת האיקליפטוס של גינוסר. פלוגה ב' התגייסה בזמנית על ידי משה דיין. השמועה על הגיוס עברה בקיבוצים ובמושבים ומתוכם באו רוב המתנדבים, חלקם חברי הכשרות ואחרים ותיקים יותר ב"הגנה".

בתקופה זו, בצוק העיתים של סכנת הפלישה הגרמנית לארץ ישראל, בשלב מסוים הבריטים אף סיפקו נשק לחברי הפלמ"ח ואימנו אותם בהפעלתו ולדוגמה, בקורס שנערך בקיבוץ בית אורן. לארץ ישראל נשקפה סכנה לא רק מכיוון צפון אפריקה, אלא גם מסוריה ולבנון שהיו נתונות תחת שלטון ממשלת וישי, בעלת הברית הצרפתית של גרמניה הנאצית.

שיתוף הפעולה של ה"הגנה" עם הבריטים החל עוד לפני הקמת הפלמ"ח. ואולם, מאחר והפעולה המשותפת הראשונה נערכה שלושה ימים לאחר הקמתו היא נחשבת כפעולה הראשונה של הפלמ"ח: ב-18 במאי 1941 יצאו 23 ארצישראלים וקצין בריטי בדרך הים למשימת חבלה בנמל טריפולי שבלבנון. גורלם של כ"ג יורדי הסירה והקצין הבריטי לא נודע מעולם.

כעבור שבועיים, עוד בטרם התארגנו ממש, נקראו אנשי שתי הפלוגות הראשונות להשתתף במשימות סיור וחבלה שתכננו יחידות אוסטרליות ובריטיות בסוריה ובלבנון. לפעולה זו שהתקיימה בלילה שבין 7-8 ביוני 1942 צורפו מספר חוליות מאנשי הפלמ"ח. הם נדרשו לעסוק בעיקר בסיורים לאורך הגבול ומעבר לגבול, לצורך מודיעין, חבלה בקווי

רבותי, ההיסטוריה חוזרת
 אלך נצא לא אלך, לא נשכח.
 אלך נצא, תחת עש עזרת
 איך סוריה צעזע הפלמ"ח.
 חיים חפר

הפלישה לסוריה וללבנון

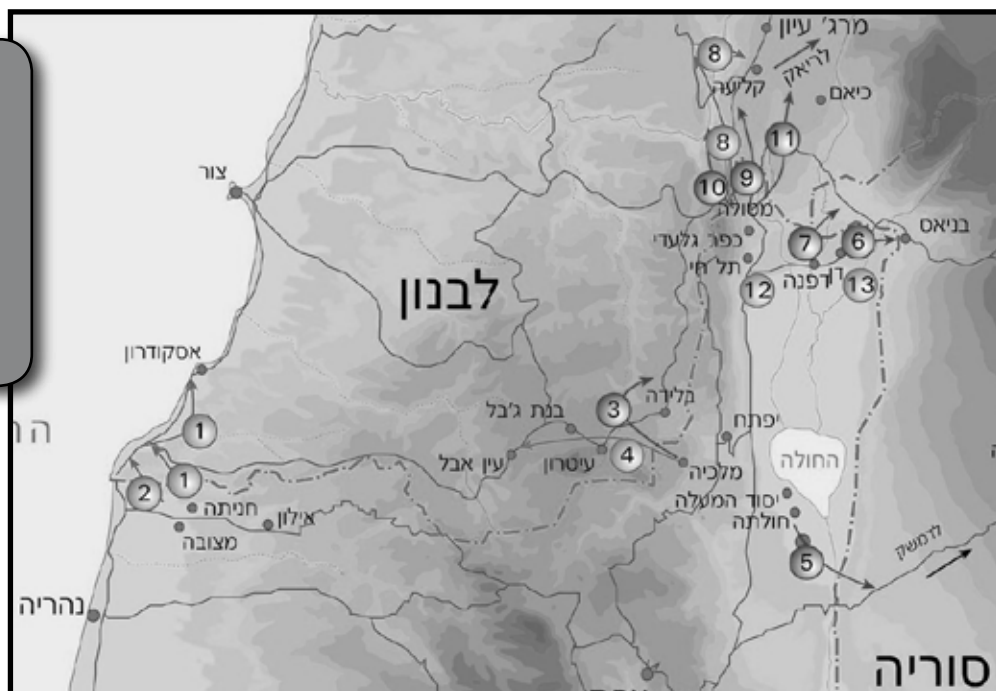
מקרא:

1-2 - אבטחת גשרים וצירים

3 - ניתוק קווי טלפון

4 - מורי דרך.

מספרים נוספים מציינים את החוליות

אל הנגב פלוגות נשלחה...

... ובאימוני תקיפה בכידון

עם
מקלות
כתחליף
לרובים

יורדים לנגב באוטובוס מס' 11

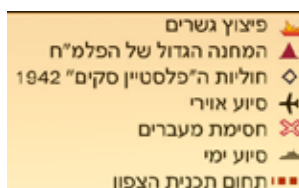
ואולם, המשבר הקשה היה על רקע השמועות הראשונות על מה שמעוללים הנאצים ליהודים בארצות שכבשו. ואנו לא ניקח חלק פעיל במלחמה נגדם? שאלו רבים. ומה יהיה אם הבריטים יחליטו שלא להגן על ארץ ישראל, אלא ייסוגו לכיוון אירן ועיראק? הנהגת היישוב החליטה על "תוכנית הצפון" להתבצרות בצפון הארץ על מנת למלא את החלל הביטחוני שייווצר. בשלב זה עדיין פעל הפלמ"ח בשיתוף פעולה עם הבריטים שהתוו "תוכנית ארץ ישראל לאחר הכיבוש" לפעילות פריטיזנית תחת כיבוש גרמני. "תוכנית הצפון" כונתה גם "תוכנית הכרמל", "תוכנית מצדה", או "תוכנית מוסא דאג" כיון שתוכנן לרכז את כל הכוח היהודי הלוחם ואת מאה אלף היהודים שגרו באזור הכרמל בתוך מתחם מבוצר.

יצחק שדה, מפקד הפלמ"ח, הופקד על התכנון וחברי הפלמ"ח החלו בסיוורים טופוגרפיים לאיתור והכנת מקומות מחבוא ואחסון לנשק, מים, ומזון ולמקלט כנגד הפצצות. אותרו גשרים ששלטו על צירי פלישה אפשריים וקדחו בהם חורים לקליטת חומר נפץ כדי לפוצצם בשעת הצורך. אנשי המחלקה הגרמנית בדקו אפשרויות מיקוש בנקודות צפויות למעבר השריון הגרמני וגם תכננו פעולות חבלה ומודיעין מחוץ למתחם המבוצר.

פלוגות הפלמ"ח הועמדו בכוננות מלאה ונטלו חלק בהכנות ואולם, למרבה המזל לא נדרשו לעמוד במבחן. ב-24 באוקטובר 1942 הוכרע הצבא הגרמני במדבר המערבי. עם זאת, משחלפה סכנת הפלישה נפסק שיתוף הפעולה עם הבריטים.

תוכנית הצפון

יולי 1942 היה קריטי לגורל היישוב. צבא רומל חצה את הגבול המערבי של מצרים וסכנת הפלישה לארץ ישראל דרך מדבר סיני הייתה קרובה מתמיד. הנהגת היישוב החליטה לתגבר את דרום הארץ. על זלמן מרט, מפקד פלוגה א' הוטל להעביר תוך 24 שעות את הפלוגה לנגב. במסדר לאנשי הפלוגה, בקיבוץ חולתה, הסביר: "האויב בשער, רומל נמצא בדרכו לאלכסנדריה. אם יכבוש את מצרים יש סכנה שיחדור גם לארץ ישראל. יש לנו את הכבוד, לי ולכם, לצאת לקו הראשון של החזית. אנו יורדים לדרום". דבריו נתקבלו בשמחה. יוצאים לעצור את האויב הנאצי! גם הבנות המעטות שהיו בפלוגה הצטרפו לירידה דרומה. האנשים הוסעו באוטובוסים, אבל הנשק שהיה אמור להגיע במשאית התעכב והאימונים בנגב נערכו כדברי השיר של חיים חפר "עם מקלות כתחליף לרובים".

בלילות ישבו סביב המדורה והאזינו לדברי "הזקן" בשיחות "מסביב למדורה" של י' נודד, מכינויו של מפקד הפלמ"ח, יצחק שדה. היה ברור שפלוגה א' לא יועדה לעצור את הצבא הגרמני, אבל היא תוכל להטריד את הפולשים ולהשרות תחושת ביטחון על היישובים המבודדים. גיורא שינאן, סגן מפקד הפלמ"ח, אימן אותם באימון הפרט, פריצה דרך גדרות, נעיצת רובה מכודן בשק מתוח בין שני עמודים, סיוורים בכפרים ערביים ובפאתי עזה ועוד. חברי הפלוגה עבדו בקיבוצים שבהם שהו. במהלך השנה הוקמו פלוגות הפלמ"ח הנוספות והן התחילו בשגרת עבודה ואימונים. היו גם משברים וגם עזיבות, בעיקר ביחידות המורכבות עירוניים, פלוגה ד' התל אביבית ופלוגה ו' הירושלמית שלא היו רגילים לעבודת כפיים. ואנשי משקים לא תמיד הבינו מדוע עליהם לעבוד במשקים לא-להם בעוד ביתם משווע לידיים עובדות.

"את הראלה הראסי נאלא החייס הראסי, את הראלה האנגלי נאלא החייס האנגלי. חזריא, מי יאלא את הראלה העצרי?! - אתא חייזים אלאל את הראלה העצרי!"
יצחק שדה

1943

תקנון הפלמ"ח וההכשרה הראשונה

הערביות ומקומות מקלט לה - לצורכי תכנון מבצעי בעתיד הנראה לעין.

בדצמבר 1943 הוקמה גם "החוליה", 15 עד 20 איש, שעסקה בקבלת עולים בלתי-לגאליים מגבולות תחומי של המנדט הצרפתי בסוריה ובלבנון. בשלוש שנות פועלה הועברו ב"העפלה היבשתית" כ-5,000 מעפילים שהגיעו כדברי השיר של חיים חפר: "בין גבולות בין הרים ללא דרך".

עוד קודם לכן, ב-4 בנובמבר 1943, הוקמה פלוגה ז' של הפלמ"ח בפקוד שמעון קוך-

אבידן, ורוכזו בה כל המחלקות המיוחדות של הפלמ"ח: "המחלקה הגרמנית", "המחלקה הבלקנית", "המחלקה הערבית" היא מחלקת "השחר" - המסתערבים" (נוסדה במאי 1943), "מחלקת הטיס", הסיירים ו"החוליה". גם "המחלקה הימית" פעלה במסגרת פלוגה ז'. ראשונה ב-117 הכשרות מגויסות. ב-3 במארס 1943 הגיעה ההכשרה המגויסת הראשונה בפלמ"ח אל קיבוץ דפנה בירכתי הצפון. הייתה זו קבוצה של חברי "המחנות העולים", שיצאו למחנה עבודה באשדות יעקב בינואר 1943, ומשם התגייסו לפלמ"ח. יגאל אלון כתב ב"ספר הפלמ"ח" אודות ההכשרה: "קבוצת הכשרה ראשונה שהרהיבה לשלב את ההכשרה החברתית-חקלאית עם השירות הצבאי, ואמנם סבלה לא מעט מחמת חוסר גמישות של הפלמ"ח בראשית מגעו עם קבוצות ההכשרה". כאן החלה דרכן של ההכשרות המגויסות, 117 במספר, שמונו 2,840 חברות וחברים.

שלט לציון מעבר ההעפלה היבשתית

בשלהי 1943 מנה הפלמ"ח 1,113 חברות וחברים. במהלך אותה שנה חלו בו תמורות שהתוו את המבנה, המהות, האופי והארגון שהובילו לתפקידיו המכריעים בהמשך, במאבק בבריטים, בהעפלה ועד מלחמת העצמאות.

ב-27 בספטמבר 1943 הוכרע המאבק על עצם קיומו של הפלמ"ח, והונחה אבן דרך שנייה בקורותיו ובמעלה דרכו. באותו יום העביר משה סנה, ראש המפקדה הארצית של ה"הגנה", אל מפקד הפלמ"ח מסמך, אשר כונה בשם "תקנון הפלמ"ח". מסמך זה קבע באורח רשמי את מעמדו של הפלמ"ח ככוח המגויס הארצי של ארגון ה"הגנה", והעניק לפלמ"ח מעמד רשמי של חטיבה ארצית נפרדת במסגרת הארגון.

"תקנון הפלמ"ח" הגדיר את מעמדו ככוח המופקע מן המערכת הטריטוריאלית של ה"הגנה", ומתקן הכוחות הנועדים להגנת היישובים, הנפות והגלילות, ואת היותו עתודה ארצית, אשר כפופה באורח ישיר אל הפיקוד העליון. לפלמ"ח נועדו תפקידי מחץ ותפקידים מיוחדים בתחום ההעפלה וההתיישבות בהתאם לתוכניות ה"הגנה", ועל-פי פקודת הפיקוד העליון. כמו-כן קבע התקנון, שהפיקוד העליון הוא שממנה את מפקדו של הפלמ"ח, אשר מקבל פקודות רק מן הרמ"א משה סנה או מן הרמטכ"ל.

שנה זו משופעת בחידושים משמעותיים, חלקם אופייניים לפלמ"ח: ב-24 בינואר החל בקיבוץ שדות ים הקורס הימי הראשון של הפלמ"ח - "קורס מפקדי סירות". הקורס נמשך שלושה חודשים, השתתפו בו כ-30 חניכים והם התאמנו בשלוש סירות חתירה-מפרשים - "דב", "רבקה" ו"תרצה" - שנותרו מן הקורס שבו למדו "יורדי הסירה". לקראת סוף השנה, בדצמבר, הוקמה "המחלקה הימית" של הפלמ"ח בפקוד זלמן פרח, איש הקיבוץ הימי בקרית חיים באותם הימים, ומי שקרא להקמת יחידה ימית אורגנית, שתתקדם בהכשרתה הימית, ותוכל ליטול חלק פעיל בהעפלה.

בחודש יוני ארגן מטה הפלמ"ח קורס דאיייה ראשון באחריותו. בקורס זה השתתפו 26 חברי פלמ"ח. ארבעה מבוגרי הקורס החלו את קורס הטיס הראשון של הפלמ"ח בדצמבר 1943 במסגרת בית הספר לטיסה של חברת "אירון", שפעל בבסיס חיל האוויר הבריטי ברמלה. אלה הם נדבכיה הראשונים של "מחלקת הטיס" של הפלמ"ח.

פעילות ייחודית נוספת החלה במאי-יוני: סיירי הפלמ"ח הכינו "תיקי כפרים" שיצרו מאגר מידע מבצעי רב-ערך אודות מספר גדול של יעדים - עיקרם כפרים ערביים שהיוו בסיסי טרור, בסיסי יציאה לכנופיות

הכשרת דפנה בסיור בנגב

חברות הפלמ"ח

ב-1943 גויסו 90 הבנות הראשונות לפלמ"ח. למעשה, בנות שירתו בפלוגות הראשונות גם לפני-כן. הבנות התאמנו בדרך כלל בנפרד אך היו גם אימונים וקורסים משותפים לשני המינים, אפילו

קורס מ"מ-ים. בכל שנות קיומו של הפלמ"ח מילאו חברות תפקידי לחימה, בסיורים ובפשיטות, במבצעים, בליווי שיירות, בהגנה על יישובים במצור, ואחדות גם בחבלה ובטיס. בתש"ח היוו החברות כרבע מכלל לוחמי הפלמ"ח. הן העניקו לו לא רק צביון חברתי ייחודי. משקלן היה משמעותי ביותר בשלל תפקידים תומכי לחימה - קשר, שמירה, חובשות, אפסנאות, טיפול בנשק, נהיגה, הדרכה בקורסים ובשימוש בנשק, הוראת עברית לעולים ועוד.

כך הלכו השבאב לרזרבה - ולהתיישבות

1944

שש היאחזויות פלמחאיות מבודדות ברכס הר רמים, בהרי נפתלי, ברכס הרי צפת ובמורדותיו, בהר חברון וברמת פוריה.

בספטמבר נקבע כלל נוסף במבנה הפלמ"ח ובהמשך קיומו של הכוח המגויס הארצי. נקבעה "מחזוריות השירות בחטיבה" (טרם הקמת הגדודים והחטיבות הפלמ"ח כונה "החטיבה"): הוותיקים, מלבד אחוזים המהווים את הסגל הקבוע, משתחררים משירות פעיל ועוברים למסגרת הנקראת היום "מילואים" ואז - "הרזרבה". הוותיקים ששוחררו לאחר שתי שנות שירות המשיכו להיות חלק בלתי נפרד מן הכוח המגויס הארצי. תחילה השתייכו ל"פלוגות האם" בהן שרתו, ועם הקמת הגדודים חולקו אנשי ה"רזרבה" על פי מקומות מגוריהם. במטה הפלמ"ח מונה קצין מיוחד לטיפול ב"רזרבה" ובאימוניה, יוסף ("יוסף") ברין-גדרון שהיה מפקד פלוגה ד'.

חיים גורי כתב ב"שיר הוותיקים" שהיה לימים לצו קריאה מחתרת בימי המאבק בבריטים ועם ראשית מלחמת העצמאות לקריאת כל "הרזרביסטים" לדגל:

**כך הלכו השבאב לרזרבה
הפלוגה תישאר אדירה
דור הולך, מעלש! - דור אחר בא
עוד תשובו, אחים, חזרה.**

באוקטובר הוחלט על הקמת ארבעה גדודים, מסגרות אופרטיביות ומינהלתיות שהיוו דרג ביניים מקשר בין המטה הארצי של "החטיבה" לבין מטות הפלוגות. דרג הביניים שיחרר את מטה הפלמ"ח מטיפול ישיר בענייני הפלוגות. הגדודים הוקמו רשמית ב-2 בדצמבר ובכך היה הפלמ"ח הכוח העברי הראשון שבמסגרתו התארגנו גדודים. רק באוקטובר 1947 הלכה מפקדת ה"הגנה" בעקבותיו והחליטה על הקמת 14 גדודים בארבע חטיבותיה.

בשנת 1944 נוצקים עוד נוהלים וערכים המאפיינים את עשר פלוגות המחץ ו"משמר-החופים". לראשונה נערך כנס פלמ"ח ארצי בחורשות משמר-העמק ובקרבתן במלאת שלוש שנים לפלמ"ח. אם זה היה ב-12 - 14 במאי או ב-6 ביוני - לפי גרסאות שונות - היינו הך. הם הגיעו במסעות רגליים מרחבי הארץ למפגש רעים, מיסדרים פלוגתיים, ערב בו הציגו הפלוגות מופעי תרבות וזמר. למחרת נערכו תחרויות ספורט שימושי וספורט רגיל. בתום הכנס עשו הפלוגות את דרכן לבסיסיהן במסעות ליליים.

נדבך נוסף נוצק ב-23 ביוני כאשר נחתם "הסכם ההכשרות" המגויסות בין מטה הפלמ"ח, נציגי תנועות הנוער ונציגי התנועות ההתיישבותיות. ההסכם הבטיח הזרמת כוח אדם איכותי לשורות הפלמ"ח מגרעיני תנועות הנוער הארצישראליות, מבתי הספר החקלאיים ומחברות "עליית הנוער". גויסו גם בודדים וחברי קיבוצים על-פי מיכסות גיוס. ומה שייחד את הפלמ"ח מכל כוח לוחם בארץ - ובעולם - ב-15 באוגוסט הוקמה ההיאחזות הראשונה: בית קשת, במזרח הגליל התחתון, שחבריו נמנו עם בוגרי בית הספר החקלאי "כדורי", חלקם חברי "הנוער העובד" ו"המחנות העולים" מפלוגה א', וחברי "המחנות העולים" מפלוגה ו' ומפלוגה ב'. היאחזויות הפלמ"ח שהוקמו על ידי יחידותיו ומגויסיו, סייעו לתפיסת קרקעות ולהכשרתן לקראת התיישבות של קבע, ולאחיזה העברית במרחבים גיאוגרפיים שונים וענו על צורכי הלאום, על פי מדיניות המוסדות הלאומיים. בהמשך הוקמו

בית קשת, ראשון ישובי הפלמ"ח: בנות ובנים שעברו ל"רזרבה" מגיעים לנקודה עם צידום ומבצרים את המקום

נוער, שמע! מישוהו אי שם מחזיק את מאזני חיינו בידיו. וכפות המאזניים עולות ויורדות, יורדות ועולות.
על הכף האחת - שואת ישראל, תקומת ישראל, ומלחמת ישראל.
ועל הכף השנייה: תככי מסחר ופוליטיקה, והתככים, משקלם כבד מאוד.
נוער, זכור: בבוא השעה, השלך עצמך על כף המאזניים.
השלך עצמך בכוח ובאומץ!
זה יכריע, המאזן ישתנה!
נוער, שמע!

יצחק שדה

1945

המאבק עולה מדרגה: ביריה, עלייה ב', הפריצה לעתלית, ליל הרכבות וליל המשטרות

איך בין תורן ספינה ובין גשר / בליל חושך נמתח חוט עלוב
/ והייתה זאת אנטנת הקשר / בין הים התיכון לישוב. /
לכל ארץ שכנה כבר הוברחנו / בלי פספורט ובלי כל תעודה
/ ובשורות אז לארץ שלחנו / ממכשיר שבתוך מזוודה."

בין לבין הוחלט להכשיר קאדר גדול של מפקדים וב-30 במאי נפתח קורס המ"כים הגדול בג'וערה וברמת-יוחנן ל-180 חניכים. מפקד הקורס היה יוסף ("יוסף'לה") טבנקין וסגניו היו משה ברכמן ויצחק רבין. לבוגרי הקורס הזה יהיה משקל בעל חשיבות ומשמעות רבה במלחמת העצמאות. "בגבעות שבדלית-א-רוחה, ברוב קורסים יצאה נשמתך", כתב חיים גורי ב"שיר הוותיקים".

והמשימה בפעולות המאבק:
בליל ה-10 באוקטובר
שוחררו 201 מעפילים ממחנה
המעצר בעתלית בידי כוח מן
הגדוד הראשון בפיקוד נחום
שריג. המיבצע המתוחכם,
הנועז והמוצלח היה המיבצע
ההתקפי הראשון של "תנועת
המרי העברי", שבאמצעותה
ניהל היישוב העברי את
המאבק נגד מדיניות "הספר
הלבן". מטה הפלמ"ח היה
אף המיבצעים של "תנועת
המרי העברי" בפיקוד יצחק

שלט לציון פריצת הפלמ"ח לעתלית

שדה, רמטכ"ל ה"הגנה". יגאל אלון, מפקד הפלמ"ח, היה מעין ראש אג"ם, דב צסיס ויצחק רבין היו קציני המיבצעים. "תנועת המרי העברי" פעלה עד 22 ביולי 1946, ולפלמ"ח היה בה התפקיד המרכזי במאבק נגד המנדט הבריטי ולדוגמה: ב"ליל הרכבות" (מיבצע "מסיבה"), ה-1 בנובמבר, פוצצו מאות לוחמי פלמ"ח ב-50 חוליות את מסילות הברזל בארץ ישראל ב-153 נקודות. וב-24 בנובמבר פוצצו יחידות הפלמ"ח את משטרות החוף בגבעת-אולגה ובסידנא עלי.

כבר מתחילת 1945 עלה המאבק בבריטים מדרגה והוא גבר עם תום מלחמת העולם השנייה. מצד אחד ב-3 בינואר גויסה "המחלקה הגרמנית" בפיקוד יהודה בריגר-בן-חורין לצבא הבריטי, בגדוד השלישי של ה"בריגאדה" (חי"ל - חטיבה יהודית לוחמת) ולחמה בחזית צפון איטליה. אבל מצד שני, אנשי המחלקה נמנו על "הנוקמים" בפושעי מלחמה נאצים, ונטלו חלק פעיל בארגון "הבריחה" וב"רכש".

חברי המחלקה הדתית בביריה

ואולם, עליית "המחלקה הדתית" של הפלמ"ח בפיקודו של יהודה בלום-ניצן ב-10 בינואר להיאחזות בביריה, ובהמשך מאסרם ומשפטם של עשרות חברי פלמ"ח דתיים העניקו מימד חדש למאבק בבריטים וזכו לתהודה בכל היישוב. פרשת ביריה העלתה למודעות את הנוכחות הדתית בפלמ"ח. דתיים התגייסו לפלמ"ח כבר מ-1942, הגם שבהתחלה מוסדות הקיבוץ הדתי ושל בני עקיבא לא עודדו את המהלך. יהודה בלום סבב בקיבוצים, בישיבות ובסניפי התנועה ועשה נפשות לגיוס ואכן, כמה מחלקה לתפארת. בהמשך התנדבו עוד דתיים רבים לפלמ"ח, לרבות בנות, והם התערו היטב ביחידות ולדוגמה, חמישה דתיים שעברו קורס מ"כים בכפר מנחם, קיבוץ של השומר הצעיר. בכל מקום השתדלו ללכת לקראתם בתנאים הולמים לשומרי מצוות.

הקמת הפלי"ם ב-21 באפריל היוותה גם היא עליית מדרגה בגזרות "הספר הלבן". "הפלוגה הימית", היא פלוגה י', כחלק מן הגדוד הרביעי

- גדוד המטה של הפלמ"ח. על הפלי"ם הוטל לארגן מעפילים לקראת הפלגה, להכין את כלי השיט, להובילם בים בפיקודם ולהנחיתם בחופי הארץ. קבוצה מצומצמת מאד מבין אנשי הפלי"ם נמנתה על "החוליה לחבלה ימית", ועליה הוטל לחבל בכלי שיט בריטיים, שהופעלו לחסימת דרכי ההעפלה. ב-20 במאי כבר נשלחו אנשי הפלי"ם לאירופה כדי להתחיל במיבצעי העלייה הבלתי לגאלית, "עלייה ב'". ב-21 בדצמבר נמסר הקשר האלחוטי לספינות המעפילים לידי 69 אלחוטאי הפלמ"ח - ה"גדעונים". לימים חיבר חיים חפר שורות אלו מ"שיר הגדעונים":

הבריטים סורקים מסילה לאחר ליל הרכבות

מחנה המעצר עתלית

1946

על כוונת הפלמ"ח: הרדאר, ליל הגשרים, חבלה באוניות הגירוש, התיישבות

הפלמ"ח בו-זמנית את התחבורה היבשתית בין ארץ-ישראל לבין שכנותיה על-ידי פיצוץ עשרה גשרים ראשיים. בפעולה בגשר א-זיב נפלו 14 חברי פלמ"ח. היה זה המיבצע המסובך והמרשים ביותר בימי המרי ואנשי הפלמ"ח הפגינו בו יכולת קרבית, עוצמה ותעוזה, תושיה, דבקות במטרה, ביצוע למופת וגילויי מסירות, שנדרשו בעיקר בצירי הנסיגה הארוכים.

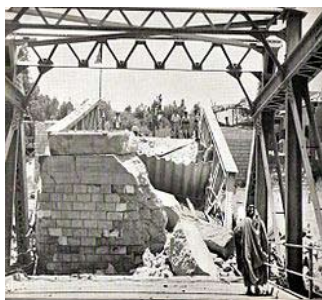

גילוי הסליק ביגור

התגובה הבריטית למיבצעים נגדם לא איחרה לבוא ויום שבת ה-29 ביוני היה ל"השבת השחורה", ניסיון בריטי אלים לשיתוק הפלמ"ח ולמעצר ההנהגה הלאומית. הגבולות נחסמו, קווי תקשורת נותקו, עוצר הוטל בדרכים ועל 27 יישובים, שסומנו כבסיסי "הגנה", בניין הסוכנות

היהודית בירושלים נתפס ומסמכים רבים הוחרמו. מטה הפלמ"ח שהיה בקיבוץ מזרע אותר וכרססת אנשי הפלמ"ח נפלה לידי הבריטים, אך הם לא הצליחו לפענח את תוכנה. כ-2,700 איש נעצרו, ביניהם כ-300 אנשי פלמ"ח, והועברו אל מחנות המעצר בעתלית, לטרון ורפיח. מכה קשה הייתה תפיסת ה"סליק" המרכזי, הגדול והמגוון ביגור. המאבק לא שותק. ב-18 וב-22 באוגוסט חובלו האוניות "אמפייר הייורד" ו"אמפייר ריוול" שהעבירו מעפילים למחנות המעצר בקפריסין. "החוליה לחבלה ימית" בפיקוד יוחאי פישמן-בן-נון חיבלה ב"אוניות הגירוש" בנמל חיפה ויוחאי העיד: "החוליה הייתה תולדה של המאבק והמרי של היישוב העברי כנגד הגזרות והבלוקאדה [מצור] שהטילו הבריטים על חופי הארץ, לחסום את כניסת המעפילים שחתרו וניסו להגיע לחוף הנכסף. היא המשיכה לפעול במלחמת העצמאות נגד יעדים ימיים ערביים".

והייתה התשובה ההתיישבותית לגזרות "הספר הלבן": ב-6 באוקטובר עלו על הקרקע י"א נקודות יישוב עבריות בנגב. הגדוד השני איבטח את המיבצע והכשרות פלמחאיות הקימו חלק מן הנקודות.

פיצוץ גשר אלנבי והגשר ההרוס על הירמוק

בדומה לתחנות החוף של המשטרה הבריטית, מיתקני הרדאר על הכרמל איתרו אוניות מעפילים בלב ים ויחד עם הסיורים האוויריים והמודיעין הבריטי פעלו נגד ההעפלה. על הפלמ"ח הוטל לפוצץ את תחנת הרדאר הבריטי העיקרית, בכרמל המערבי בקרבת מנזר "סטלה מאריס". ב-21 בינואר חדרה יחידה בפיקוד רפי גינצבורג ("התרנגול") אל מחנה התחנה והניחה חומרי נפץ. יושבי המחנה הוזהרו מראש, ופיצוץ הרדאר נכשל. הפלמ"ח, מתורגל עוד מליל הרכבות, ידע לפעול בו-זמנית ביותר מאתר אחד ובאותו לילה פוצצה שנית משטרת גבעת אולגה. הרדאר פוצץ בניסיון שני, ב-21 בפברואר, בידי כוח מהגדוד הראשון בפיקוד יוס'קה ריבקין-יריב.

לא תמיד הוכתרו הפעולות בהצלחה: ב-5 בפברואר נכשל ניסיון של פריצה רועשת למשטרת הר-כנען במטרה לשחרר בכוח 11 אנשי "החוליה" של הפלמ"ח האסורים בה לאחר שנתפסו באוטובוס בקרבת חולתה, כשברשותם כלי נשק. הארץ רעשה ב-5 במאס, כאשר עצרו הבריטים את מחלקת ביריה, ומחקו את ההיאחזות הפלמחאית במקום. הרס הנקודה, המעצר, החקירות הקשות, המשפט והמאסר היו טראומטיים ואולם, כעבור תשעה ימים הוקמה ביריה מחדש במיבצע המוני - "העלייה לביריה". מקצת העולים, כ-150 איש, נותרו במקום אך פונו על-ידי הבריטים בדרך אלימה ובסיוע משוריינים. בתגובה הועלו מיד אל ביריה 300 איש. המאבק הסתיים ב-17 במאס 1946, כאשר הבריטים אישרו את הישארותם של 20 איש במקום. ביריה הייתה לסמל של אחיזה בקרקע ונתן אלתרמן כתב בסיום שירו "אדמת ביריה":

סמלי הפלמ"ח ובני-עקיבא בביריה

בהיסוג הצבא סח הנער בלאט: / לא ירה הצבא זאת-הפעם.
/ אך יכלו מקלעיו עוד היום, זאת ידעת, / לנתקני ממך, ארץ זעם. / אז ענתה לו בצחוק הטרשה, המלחה: / לו כדור גם פלח אותך מצח, / לא היו מנתקים מאתי את גופך, / כי אתי אז נשארת עד נצח.

המאבק למען עלייה חופשית נמשך וב-26 במאס הוכנסו הגדוד השני והגדוד הרביעי לתל-אביב במטרה לקבל את פני מעפילי אוניית המעפילים "אורד וינגייט". ב"ליל וינגייט" נהרגה המ"כית ברכה פולד מאש בריטית.

הנהגת היישוב החליטה להוכיח לשלטון המנדט שגם היא מסוגלת לנתק את המעבר בגבולות הארץ והלילה בין ה-16 ל-17 ביוני היה ל"ליל הגשרים". במיבצע "מרכולת" שנערך בלילה זה, ניתקו יחידות

המלחמה בשער

המאבק בבריטים: "אקסודוס", חבלה באוניות הגירוש ובמיתקני הרדאר. ובתוקפנות ערבית: "המלחמה בדרכים" ופעולות עונשין

פעולות פיצוץ
הרדאר ב"סטלה
מאריס"

באיתור אוניות מעפילים בלב ים למטרה: ב-21 ביולי פוצץ מיתקן הרדאר בכרמל המערבי בידי יחידת פלמ"ח בפיקוד רפי גינצבורג ("התרנגול"), ופוצץ מיתקן הרדאר בח'רייבה שבמזרח הכרמל בידי יחידת פלמ"ח בפיקוד רפי הנטמן - איתן.

בחוודשי הסתיו של 1947 גברו האותות המבשרים את מלחמת העצמאות שתתחיל בכ"ט בנובמבר ובהתאם גברה היערכות הכוחות: ב-1 באוקטובר הטיל הפיקוד העליון של ה"הגנה" על הפלמ"ח את האחריות המיבצעית על "נפת הנגב", וכעבור שמונה ימים גם על הגליל העליון המזרחי - "נפת תל-חי". הצרכים והתנאים המיוחדים לשתי הנפות האלה הביאו למסירת האחריות המיבצעית הכוללת עליהן לידי מטה הפלמ"ח. ב-10 בנובמבר צורפה "מחלקת הטיס" של הפלמ"ח אל "שירות האוויר" של ה"הגנה", לימים חיל-האוויר.

ובעקבות החלטת האו"ם, כאשר מתחילים הערבים לתקוף את התחבורה היהודית בכל הארץ ("המלחמה בדרכים") הוטלה משימת האבטחה של התחבורה בכבישים שהובילו אל ירושלים וממנה כמשימה ארצית על מטה הפלמ"ח. ב-6 בדצמבר הוקם הגדוד השישי הוא גדוד "ירושלים" בפיקוד צבי ("צביקה") זמיר, ושתי פלוגות "הרזרבה" מחיפה ומעמק זרעאל בפיקוד שמחה שילוני הועברו אל הנגב. באותו 6 בדצמבר קיבל דני מס את הפיקוד המיבצעי על גוש-עציון.

בחודש זה נטלו יחידות הפלמ"ח חלק מרכזי בביצוע פעולות גמול בהיקף ארצי נרחב כנגד יעדים ערביים עוינים, שמהם יצאו פורעים: ב-12 בדצמבר פשטה יחידה מהגדוד הרביעי על תחנת האוטובוסים של רמלה לאחר חסימת כביש יפו-רמלה בפני התחבורה העברית; ב-18 בדצמבר ביצעה מחלקה מהגדוד השלישי פעולת עונשין נגד הכפר ח'סאס וביתו של האמיר פאעור שבעיבורי הכפר, שמקומו בצפון עמק החולה; ב-23 בדצמבר פשטה יחידה מהגדוד השישי על הכפרים דיר-איוב ובית-סוריק; ואת השנה נעל כוח מעורב של אנשי הגדוד הראשון ואנשי חי"ש מחיפה בליל ה-31 בדצמבר, בפשיטה על הכפר בלאד א-שייח' וחוואסה (כיום שכונת בן-דור ושוילי תל-חנן במבואות חיפה) בתגובה על הרצח בבתי-הזיקוק.

לאחר מלחמת העולם השנייה התודעו המעפילים לפלמ"ח עוד באירופה, כאשר שליחים ארגנו אותם במחנות, ליוו ופיקדו על האוניות שהביאו אותם לחופי הארץ ואף הגיעו איתם למחנות הגירוש בקפריסין. שליחי פלמ"ח נוספים הגיעו הישר מהארץ לקפריסין במסווה של מורים, אחיות ועוד. אלה ואלה היו לאורים ותומים בעיני המעפילים.

ב-7 בפברואר הוקמו במחנות "שורות המגינים", תחת פיקודו של הגדוד הרביעי. הייתה זאת מסגרת צבאית חשאית, שהוקמה על-ידי מפקדי האוניות והמלווים שעל סיפוני "יגור" ו"הנרייטה סאלד", ובראשם אריה ("קיפי") קפלן. הם הכניסו סדר וביטחון פנים במחנות, ועסקו בהכשרת האנשים לקראת שירות בפלמ"ח עם עלייתם לארץ. יואש

אימוני "שורות המגינים" ברובי עץ

(צ'אטו") צידון, שהגיע למחנות עם מעפילי "כנסת ישראל", החליף את "קיפי" והוא שהעניק את השם "שורות המגינים" למסגרת, כדי שלא לנקוב בשם המפורש "הגנה" למול עיניהם ואוזניהם של השומרים הבריטים.

גם לוחמי פלמ"ח מן "החוליה לחבלה ימית" הגיעו לקפריסין וחיבלו שם ב-3 באפריל באוניית הגירוש "אושן ויגור". מאוחר יותר, מתוך אותה מגמה לעכב את הגירוש חיבלה החוליה ב-23 ביולי באוניית הגירוש "אמפייר לייף גארד", וב-23 באוגוסט ב"אמפייר קומפורט" בנמל חיפה.

בארץ ממשיכים להכשיר את הקאדרים לקראת הבאות וב- 18 ביוני נפתח קורס המ"כים הקבוע של הפלמ"ח בדליה ובג'וערה. התקיימו שבעה קורסים רצופים, כל אחד בהשתתפות כ- 100 חניכים.

017107A

אקסודוס

בחודש יולי גרמה אוניית מעפילים אחת להחסרת פעימה, לא רק בארץ אלא בעולם. "יציאת אירופה תש"ז" נודעה בשם "אקסודוס" והיוותה נדבך חשוב ביותר במאמץ ההסברתי של היישוב למען עלייה חופשית. פרשת "אקסודוס" פגעה מאד ביוקרת בריטניה והייתה אחד הגורמים להחלטת האו"ם להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל. האונייה יצאה מצרפת ב-11 ביולי בפיקוד איש ה"הגנה" יוסי הראל ואנשי הפלמ"ח אייק אהרונוביץ' כקברניט, מיכה פרי ואחרים כשעל סיפונה 4,554 מעפילים ניצולי שואה. ב-18 ביולי היא נלכדה 20 מייל מחופי הארץ והובלה לחיפה כאשר הבריטים הודיעו שהמעפילים לא יגורשו לקפריסין אלא לגרמניה. ושוב היו מיתקני החדאר שסייעו

נמה מילק בשהם אל הבר

דברים רבים חסרו לי, לא חסרו לי חברים טובים.
מהם הממשיכים להשמין או להקריח
או להכסיף ולהזדקן עימי, מהם קלי-רגליים
וכבדי-שיער, כמו בתמונות, כמו במכתבים.

אינני זוכר את כולם
ולא תמיד אני חושב עליהם.
לפעמים אני שוכח אותם לזמן רב או לזמן-מה.
אך כאשר אני שב אליהם
אני מוצא אותם במקומם.

היו לי חברים טובים שאהבו לחיות
אך לא תמיד ידעו כיצד.
לאלה היה זמן ללמוד
ואלה לא הספיקו כמעט.

הם רצו ורצו בשדות או בפרדסים או בחורשות,
בין השתיקות ובין הרעשים
ועד שעמדו לרגע לנשום קצת ולנפח בקשות
כבר היו נקראים ומתבקשים
והסתלקו, והסתלקו, כי מיהרו לעזור או להתערב
במצבים קשים.

היו לי חברים שידעו לבוא ולחייך ולקחת
מן הנערות ומן הנשים שבסביבה,
לעלות על יצוען ולעשות בהן כטוב בעיניהן.

היו לי חברים שלא ידעו,
שהתביישו או לא העזו או לא הספיקו
ונשאלו בחוץ וזרי פרחים בידיהם.
פרחים שהוצאו אט-אט מידם הנפתחת
והנחו על פניהם.

היו לי חברים שידעו למתוח, לצחוק,
לספר בדיחות ולכזב כזבים,
באגודת דוברי אמת,
בלילות-החורף מתחת ליריעות או לסככות
ובלילות-הקיץ למרגלות הכוכבים.

היו לי חברים משונים.
כאשר צחקו ראו אותם ושמעו אותם.
כאשר ביקשו לבכות הסבו את הפנים,
הלכו הצידה.
היו לי חברים מסוכנים.

וכן היו לי חברים חירשים.
כאשר ביקשו מתנדב אחד באו עשרה,
כי לא שמעו היטב,
וכאשר אמרו להם לשוב
נשארו ליד אוהל-המטה, כמו אוריה.

וכן היו לי חברים אילמים,
שלעיתים קרובות לא ידעו לדבר
וביקשוני לדבר במקומם,
לומר כמה מילים,

שאמרו - אין דבר זה בסדר -
וזדו לאחר
ונשענו אל העצים או אל הכתלים.

רבים מחבריי היו שקרנים.
כאשר שאלת אותם אם הם מרגישים טוב,
או אם חסר להם משהו,
היו אומרים - מאה אחוז.
והיו להם עיניים אדומות וזקן בן שבועיים
ובקושי יכלו לזוז.

והיו לי חברים אלכימאים,
שהצליחו להפוך מים ליין
WC לזקר
ועייפות לברזל
ונעורים לפצע פתוח.
היו לי חברים משוגעים,
אנשי-רוח.

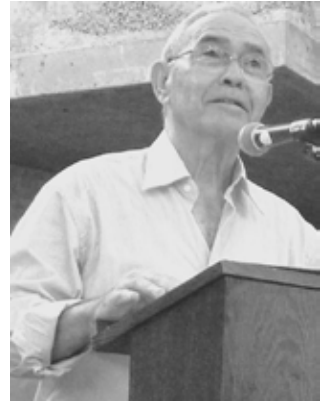
היו לי חברים עשירים,
שכל הארץ הייתה ביתם.
והם לנו בכרמי-זית או בבתי-אריזה שכוחים
או במערות-עשן או על-פני רכסים שטופי-רוח
כמו במיטתם.
שידעו, כמו יעקוב, לחלום חלומות היוצאים
מדעתם.

חיים גורי

נצדיע ללוחמות וללוחמים

עמיקם גורביץ (בפתיחת כנס הפלמ"ח)

לפני 70 שנה נוסד הפלמ"ח. בערב הזה נצדיע לו. נצדיע ללוחמות וללוחמים שהם הפלמ"ח. הם שיצקו את הערכים שהיו עמוד האש שלפני המחנה, ולאורם מחנך ויחנך צבא ההגנה לישראל את חייליו.

חזון הפלמ"ח הוא מה שתמיד רצינו שתהיה המדינה שלנו והערב הזה הוא בסימן ההמשכיות. נמצא איתנו דור ההמשך של הפלמחאים, שנולד כאן, ואליה נעביר את דגלינו. הדור הזה שם לו מטרה: לשמר את מורשת

הפלמ"ח, מורשת שכוחה יפה עד עצם היום הזה, בין היתר מהסיבה הפשוטה ש... רבותי ההיסטוריה חוזרת.

ורק כדי להזכיר לכם, ולדור ההמשך היושב כאן עימנו היום, מצבת הפלמ"ח בשנת תש"ח:

מטה אחד, שלוש חטיבות, עשרה גדודים והיחידות המיוחדות - הפלי"ם, מה שיהיה יום אחד לחיל הים; מחלקת הטיס שתהיה יום אחד לחיל האוויר הישראלי; והמסתערים, מי שיצקו את יסודות חיל המודיעין, השב"כ והמוסד.

חברים, קהל נכבד. הפלמ"ח בן 70 וצה"ל מצדיע היום ללוחמות וללוחמים חברי הפלמ"ח, והם מקבלים את ההצדעה הזאת באהבה, באהבה ובכבוד.

ועכשיו, חישבו לרגע: אם הפלמ"ח בן 70, בני כמה הם חבריו, שהתגייסו מאז שנוסד ב-1941 ועד מלחמת העצמאות. אז כדי להקל עליכם ולהזכיר לכם איך נראינו באותן שנים, יעלו ויבואו חיילי צה"ל של היום ואנו נצטרף אליהם בשיר שעם מילותיו יצאנו אל המלחמה הקשה ההיא: מסביב ייהום הסער, אך ראשנו לא יישח, לפקודה תמיד אנחנו, תמיד, אנו אנו הפלמ"ח.

(לאחר כניסת החיילים על דגליהם לבמה ושירת המנון הפלמ"ח) תודה לחיילות מפעילות ההאמרים הקרביים, לחיל הנח"ל, לחיילי חיל

החינוך והנוער והמשטרה הצבאית. ועכשיו יעלו ויבואו בניהם ונכדיהם של לוחמות ולוחמי הפלמ"ח הנושאים על פי מסורת כנסי הפלמ"ח את דגלי עשרת הגדודים.

דגל הגדוד הראשון נישא בידי עומר גביש, נכדו של האלוף במיל' שייקה גביש שהיה ממפקדי הגדוד הראשון של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד השני נושא דן עינב, נכדו של פני ויינשטיין שהיה מפקדו הראשון של הגדוד השני של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד השלישי נושא פרח הטיס י', נכדו של משה קלמן, ממפקדי הגדוד השלישי של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד הרביעי נושא עומר, נכדו של דוד, דוד אלעזר, ממפקדי הגדוד הרביעי של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד החמישי נושאת אושרה, בתו של מוריס בן דרור, ממפקדי הגדוד החמישי של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד השישי נושאת מאיה, נכדתו של צביקה זמיר, ממפקדי הגדוד השישי של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד השביעי נושא יונתן שדמי, נכדו של ישכה שדמי, ממפקדי הגדוד השביעי של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד השמיני נושא אברהם לאור, נכדו של יוסקה יריב, ממפקדי הגדוד השמיני של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד התשיעי נושא שי כרמי, בנו של ישראל כרמי, ממפקדי הגדוד התשיעי של הפלמ"ח.

את דגל הגדוד העשירי נושא אבנר שילוח, בנו של שלמה שלאוך, ממפקדי הגדוד העשירי של הפלמ"ח.

ועתה יעלה דגל הפלמ"ח המקורי, שאותו נשא תמיד אולי גבעון, זכרו לברכה, מלוחמי המחלקה הגרמנית של הפלמ"ח, והוא נישא בידי נכדו, עידן גבעון. מלוות אותו טלי מיטל, מדריכה ותיקה בבית הפלמ"ח ומרי, בתו של בני מרשק.

חברים, דור ההמשך של הפלמ"ח, דור ההמשך של צה"ל. בשם אותה רעות שלעולם לא תיתן את ליבנו לשכוח, נאזין לדברי חברנו, אחד ממפקדיו, ראש הממשלה לשעבר יצחק רבין, שאמר בפתיחת בית הפלמ"ח

(הקרנת אותו מעמד וקריאת "יזכור").

יזכור הפלמ"ח

בציבור הישראלי ניטש ויכוח על נוסח "יזכור" ראוי לקראו בטקסים. בטקסי הפלמ"ח נהוג לקרוא "יזכור" ברוח ערכיו:

והגיעונו אל סיפו של הדרור.
נזכור את הבנים והבנות, חיילי צה"ל
שנפלו בכל המלחמות שידעה הארץ.
נרכין ראש לזכר הנופלים באביב ימיהם
ונאכל על זיו העלומים, חמדת הגבורה,
קדושת הרצון ומסירות הנפש
שנפלו ואינם עוד עימנו.
נזכור אותם.

נזכור את חברינו וחברותינו, לוחמי הפלמ"ח
אשר יצאו חלוצים במערכות ישראל
ונפלו על במותיו חלל.
נזכור את הלוחמים מול האויב הנאצי
ואת הנאבקים בשלטון הבריטי העוין.
נזכור את גיבורי מלחמת העצמאות
שהלכו אל מול פני המלחמה החזקה -
ראשונים לאש, אחרונים למרגוע

דור ההמשך נושא את דגלי הפלמ"ח

דגל המדינה נישא בידי חיילי צה"ל

חיילות וחיילים של היום עם הג'יפ של תש"ח

קהל מבוגר וקהל צעיר מריעים יחדיו

אליהו סלע ("רעננה"), סטף ורטהיימר וחיים חפר

רפי איתן וחיים גורי

לזכר השירים הרוסיים שאהבנו

זמרה ואלעד פלד

חסיה ומוזי ורטהיים

נערות מזכירות לנו איך ניראנו

באי הכנס יושבים בצוותא, דור הפלמ"ח, דור ההמשך ודור ההמשך של דור ההמשך

תרועה לכניסת נשיא המדינה

צביקה זמיר ונשיאת העליון דורית ביניש

רויטל והרמטכ"ל בני גנץ, הנשיא שמעון פרס ושייקה גביש

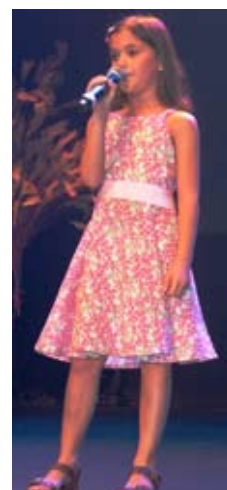
ראש אכ"א אורנה ברביבאי

דור ההמשך עושה להרחבת השורות

המקהלה מייצגת את חילות צה"ל

הדור השלישי מצדיע

הלכה הבלורית...

כנס הפלא"ח

שלוש חטיבות הפלמ"ח

ועוד כאלף אנשי "הרזרבה". יחידות הפלמ"ח נפרסו באותה העת על פני הארץ כולה וחנו ב-41 בסיסים, מכפר גלעדי בצפון ועד בית הערבה ורמת רחל בדרום-מזרח, ובנגב נמצאו שתי מחלקות ניידות. ב-16 חודשי המלחמה היווה הפלמ"ח רבע מהעוצמה היבשתית של ה"הגנה", ובהמשך של צה"ל: מתריסר החטיבות של צה"ל העמיד הפלמ"ח שלושה חטיבות חי"ר לוחמות - יפתח, הראל והנגב - ובהן 10 גדודים.

אנשי הפלמ"ח נשאו את הנטל העיקרי של הלחימה בחודשי המערכה הראשונים של מלחמת העצמאות. ערב המלחמה, בנובמבר 1947, היו הפלמ"ח ועתודתו הכוח המגויס, הכלל-ארצי, העיקרי והכמעט בלבדי של ארגון ה"הגנה", מלבד מנגנון הקבע המצומצם ומעט יחידות קטנות שגויסו גיוס מלא. ב-1 בנובמבר 1947 מנו "צבא הקבע" ו"צבא המילואים" של הפלמ"ח ארבעה גדודים ובהם 11 פלוגות מגויסות ו-4 פלוגות מילואים: בסך הכל 2,100 פעילים

חטיבת יפתח

משטרת נבי יושע, היא מצודת כ"ח

חטיבת יפתח, בפיקוד יגאל אלון ושמואל ("מולה") כהן, לחמה "ממטולה עד הנגב", בעמק יזרעאל, בגליל המזרחי ובבקעת-כנרת, בשפלת-יהודה ובלוד ולסיום בצפון הנגב. במהלך רוב חודשי המלחמה היו בחטיבה שני גדודים בלבד: הגדוד הראשון - גדוד "העמק", והגדוד השלישי - גדוד "הגליל".

עד הקמת החטיבה לחמו אנשי שני הגדודים בקרבות העמקים והגליל המזרחי, בטירת-צבי (16 בפברואר), במשמר-העמק (4-12 באפריל), בזרעין (20 באפריל), ובעשרות פשיטות ופעולות גמול במרחבים אלה. שני הגדודים אוגדו לחטיבה אחת ערב מיבצע "יפתח", שמטרתו הייתה להשתלט על הגליל המזרחי, ולהתבסס בו לקראת פלישה אפשרית של צבאות ערב הסדירים עם כינון המדינה ב-15 במאי.

במסגרת המיבצע נערכה פעולת "מטאטא" (3-4 במאי), ונפתח לתנועה הכביש בין מגדל לראש

פינה. שוחררה העיר צפת (11 במאי), ונערכו שני "סיבובים" בקרבות רכס מלכיה, ראשון שנסתיים בנסיגה (14-15 במאי) ושני שסופו היה בכיבוש (28-29 במאי). לאחר כמה ניסיונות נפלה מצודת נבי יושע (17 במאי) שהפריעה לתחבורה ליישובי הגליל העליון, והיא נקראת היום מצודת כ"ח לזכר 28 החללים שנפלו בהתקפות עליה.

בתום מיבצע "יפתח" הועברה החטיבה דרומה כדי לסייע בפתיחת ה"פקק" בלטרון ובמבואות עמק איילון, נטלה חלק במיבצע "יורם" (9 ביוני), בקרבות "עשרת הימים" - כיבוש לוד ושרשרת הכפרים שממזרח ומדרום-מזרח לה - וכן בניסיון האחרון "לקחת" את לטרון (18 ביולי).

בימי "ההפוגה השנייה" הועברה החטיבה אל הנגב הנצור, ופעלה להסרת המצור מעליו בגזרות השונות של מיבצע "עשר המכות" ("יואב", 15-22 באוקטובר).

בשלהי המלחמה צורף לחטיבה הגדוד השני, והיה לחלק בלתי-נפרד ממנה עד לפירוקה.

חטיבת הראל

חטיבת הראל, בפיקוד יצחק רבין ויוסף ("יוסף'לה") טבנקין, מילאה תפקיד מכריע במערכה על ירושלים ועל מבואותיה, וסיימה את נתיב קרבותיה במבואות רפיח. בהראל נכללו הגדוד הרביעי, הגדוד החמישי, הגדוד השישי ובשלהי המלחמה גם הגדוד העשירי.

היחידות שהיו ב-16 באפריל לחטיבה, איבטחו את מערך הדרכים אל ירושלים וממנה מימיה הראשונים של המלחמה, נטלו חלק מרכזי במיבצעים לפריצת הדרך אל העיר ולכיבוש הכפרים והמשלטים משני צידיה - "נחשון" (1-15 באפריל), "הראל" (15-20 באפריל) ו"מכבי" (9-15 במאי). היחידות עסקו בהגנת גוש עציון ובשמירת הקשר היבשתי אל יישובי, כבשו את הר ציון ופרצו אל הרובע היהודי בעיר העתיקה (18 במאי), שחררו את רמת רחל (25 במאי). כן לחמו היחידות במיבצע "יבוס" (20 באפריל - 1 במאי), שבמסגרתו נכבשו אתרי מפתח חיוניים בעיר ירושלים, ובראשם מנזר סן סימון בשכונת קטמון.

אנשי הראל הם שזיהו לראשונה את הנתיב של "דרך בורמה", והיו ראשונים למעבר בה ברכב, ב-6 ביוני 1948. הראל לחמה על יעדי לטרון והרחיבה את הפרוודור הצר אל ירושלים במיבצע "דני" ו"ההר" ביולי ובאוקטובר 1948. את נתיב קרבותיה סיימה החטיבה במבואות רפיח במיבצע "חורב" (22 בדצמבר 1948 - 7 בינואר 1949).

שיירות עלו בדרך אל העיר

אברהם אדן, "ברן", מניף את דגל הדיו באום-רשרש, היא אילת

חטיבת הנגב

חטיבת הנגב הוקמה ב-12 במארס 1948 ואנשיה לחמו כל ימי קיומה מהקו הנמתח בין נגבה לאיסדוד (אשדוד) ודרומה. נחום שריג עמד בראש הפיקוד הטריטוריאלי שכלל את כל הכוחות שנמצאו במרחב הנגב, לרבות הגדוד השני בפיקוד משה נצר ויישובי הנגב.

על לוחמי הנגב הוטל מאז ראשית המלחמה ואף קודם לפריצתה, לאבטח את קווי המים, את הדרכים ואת היישובים המבודדים. חטיבת הנגב הגנה על הנגב הנצור, ויחד עם חטיבת גבעתי בלמה את הפולש המצרי (במחצית השנייה של חודש מאי). לאחר שנטלה חלק בניסיונות לכיבוש משטרת עיראק אל-סוידאן ("מצודת יואב"), הגנה על מתיישי כפר דרום וחילצה אותם ממלקחי המצרים (8 ביולי 1948), הדפה את ההתקפה על בארות יצחק (15 ביולי), הייתה חוד החנית במיבצע "עשר המכות" הוא מיבצע "יואב", ששיאו בכיבוש באר-שבע.

החטיבה שחררה את כל השטח שבין באר-שבע לבין סדום במיבצע "לוט" (23 - 25 בנובמבר 1948), לחמה ב"מיבצע חורב" (22 בדצמבר 1948 - 7 בינואר 1949) והגיעה אל מבואות אל-עריש אחר שהשתלטה על שטחים בקדמת חצי האי סיני. חטיבת "הנגב" הובילה את מסע השחרור אל אום-רשרש, היא אילת, אליה הגיעו יחידותיה ב-10 במארס 1949.

שורת הלוחמים - ושורת הנופלים

בשבע שנות קיומו של הפלמ"ח נפלו 1,187 חללים, רובם הגדול במלחמת העצמאות. על היות הפלמ"ח חוד החנית הצבאי של היישוב בראשית המלחמה מעיד גם שיעור חללי מתחילת המלחמה ב-30 בנובמבר 1947 ועד יומה הראשון של "ההפוגה הראשונה" ב-11 ביוני 1948: 451 איש, כשליש מכלל 1,432 הלוחמים שנפלו, היו לוחמי פלמ"ח. השיר שכתב חיים חפר על המ"מ דוד צ'דקסקי מהגדוד השלישי, שנפל בנבי יושע הולם את דמותם של רבים-רבים מלוחמי הפלמ"ח:

מלבד שלוש החטיבות הלוחמות השתתפו במלחמת העצמאות גם יחידות הפלמ"ח מן "הפלוגה הימית" שממנה צמח חיל הים, "מחלקת הטיס" שהיוותה מסד לחיל-האוויר ו"המחלקה הערבית" ששליחיה פעלו מעבר לקווי האויב, בארץ ומחוצה לה. מאות אנשי גח"ל (גיוס חוץ לארץ) שעלו מאירופה וממחנות קפריסין, שם היו חלקם ב"שורות המגינים", נקלטו במהלך המלחמה בשלוש החטיבות ולחמו יחד עם הוותיקים. עוד לפני שוך הקרבות שוחררו מהפלמ"ח מספר הכשרות מגויסות שיועדו להתיישבות בספר.

דודו

והנה הזקס בא בערב אחד,
זרח אז ירח של קיץ,
ודודו חיבק את הסטן שביד,
וחרש יצאנו בליל...

עם שחר הבאנו אותו מן הקרב.
הברוש צמרתו אט הרכין.
רק מי ששכל את הטוב ברעיו
אותנו יוכל להבין...

רעי, נא אמרו והגידו:
העוד מחייך הוא שם, דודו?...
חיים חפר

היתה לו בלורית מקורזלת שיער
היתה לו בת צחוק בעיניים,
ועת הקיפוהו בנות עד צוואר -
צחק הוא עד לב השמיים.

אך ליל הורדה מן הלב לא יחלוף -
עת עוגן בחושך חרק,
הוא ילד נשא מן הים אל החוף,
ליסף את לחיו ושתק.

חשבו אז החבר'ה: אבוד הוא,
לאן התגלגלת יא דודו?

הערב יורד עלי אופק בוער,
רוחות בצמרת הרטיטו,
ואנו סביב למדורה נספר
על איש הפלמ"ח ושמו דודו:

איתנו הלך במסע המפרכ,
איתנו סייר הוא בגבול,
בקומזיץ היה מזמר ועוד איך,
איתנו סחב מן הלול...

הגישו פינג'אן והגידו:
היש עוד פלמחיניק כמו דודו?

ינון מגל: אנחנו חוזרים לפלמ"ח

הוא פעל שבע שנים לפני הקמת המדינה, אבל נשאר אחד המשפיעים ביותר, על אופייה. והערב, הוא חוגג שבעים להקמתו. עם אלה שהם כבר זקנים, מן הסתם, בהיכל התרבות, נמצאת ליאת רגב.

ליאת רגב: (...) נשיא המדינה, שמעון פרס, מכבד את האירוע בנוכחותו. גם הרמטכ"ל, בני גנץ, בא להצדיע ללוחמים הותיקים. הפלמ"ח - פלוגות המחץ, היו הכוח הצבאי הסדיר של ההגנה בארץ ישראל, בין השנים 1941 עד 1948. אבל ההשפעה שלו חרגה הרבה מעבר לתרומה הצבאית שלו. הפלמ"ח תרם רבות למאבק בשלטון הבריטי בארץ ישראל. למאמצי ההעפלה. למאמצי העלייה. להתיישבות. לתרבות. לספרות. לזמר העברי, כמובן. נוצקה בו הווייה ייחודית של לוחמים וחלוצים...

(...) חיים גורי (בתצלום): אומרים שאלתרמן אמר, שפעם לאלף שנה, קם לעם ישראל דור, כדור 48...

אלוף שייקה גביש (בתצלום): הדור הזה עשה המון. המלחמה, ספרות, שירה, ערכים, נכסים, רוח טובה, חברות. וכל זה, אפילו נעים ומעודד מאוד לראות את הדור הצעיר, היום, מתעורר. ויש לו מה להגיד. אני מקווה מאוד שהם ימשיכו, כמונו.

הפלמ"ח חגג 70: "הגבורה אינה מזדקנת"

(...) "גם היום, כשאנחנו מפתחים שיטות לחימה חדשות ומנסים לעצב את צה"ל לשנים שיבואו - עניינו נשואות אליכם", אמר הרמטכ"ל, רא"ל בני גנץ, ללוחמים הוותיקים. "המסגרת פורקה אבל את הערכים אי-אפשר לפרק. אני מודה לכם שטבעתם את האמרה 'מפקדים קדימה', טוראים לאחור', והייתם לנו לארץ ישראל היפה. אני מודה לכם כבנם של ניצולי שואה ואנשי פלמ"ח, וכרמטכ"ל".

(...) "הפלמ"ח עשה היסטוריה שעל קומתה נבנית עתה קומה נוספת", הכריז נשיא המדינה שמעון פרס. "מעבר לאולם הזה נוטים אהליו של הדור הצעיר. הדור הזה, כקודמו, אוהב את ארצו, משרת בצבאה וצמא לצדק חברתי". בהמשך פנה הנשיא לאנשי הפלמ"ח ואמר: "שערכם האפיר אבל גבורתכם נשמרה בצבעיה הטבעיים. גיבורים מזדקנים ואילו הגבורה אינה מזדקנת לעולם".

במהלך הערב שרו חברי הלהקות הצבאיות שירים ברוח התקופה, והוקרנו סרטים בהם דיברו מפקדים בארגון שהפכו עם השנים לאישים נודעים במערכת הביטחון, דוגמת יו"ר עמותת "דור הפלמ"ח" האלוף (מיל') ישעיהו (שייקה) גביש, וראש המוסד לשעבר צביקה זמיר. בניהם ונכדיהם של חברי הארגון עלו לבמה כשהם נושאים את דגלי הגדודים ואת דגל הפלמ"ח המקורי.

(...) "זו הפגישה האחרונה שלנו למיטב הבנתי, כי עד שיחלוף עוד עשור כבר יעברו הרבה מים בנהר", התבדח המשורר והעיתונאי חיים גורי, ששירת גם הוא בפלמ"ח. "רואים את הקמטים והמחלות, ולצד זה עובר באוויר רעד של חגיגות. יש צורך אנושי להיפגש, לראות חברים, להבין מי אינו ומי עדיין כאן. יש המון גיבורים אלמוניים שגם אם נשב כל הלילה לא נצליח לספר על כולם".

סטף ורטהיימר:

(...) היו צריכים לפרק את הפלמ"ח מפני שלא יכלו לעשות צבא אחד וצבא שני. אז בסך הכל היו צריכים לעשות את זה, אבל איך שעשו את זה עשו את זה לא יפה. הפלמ"ח היה אחת מהקבוצות המעניינות ביותר שקיימות בישראל.

"רגע של עברית"

ביום הכנס שודרה שלוש פעמים ברשת ב' התוכנית "רגע של עברית" בנושא הפלמ"ח בעריכת רות אלמגור רמון. "רגעים" נוספים במסגרת "עין לפלמ"ח" משודרים השנה, פרי יוזמתו ועטו של חברנו יהודה זיו (בתצלום) ובהגשתו. המנחה מנחם פרי: במלאות שבעים שנה לייסוד הפלמ"ח מתכנסים הערב חבריו הוותיקים עם בני "דור ההמשך" בהיכל התרבות בתל-אביב. מאימתי נוהג כנס הפלמ"ח? יהודה: התקבצות חגיגית נקראה תחילה "כנסייה". לקונגרס הציוני קרא אליעזר בן-יהודה בשם "הכנסייה הציונית", אך מטבע הדברים החליף את ה"כנסייה" השם "כינוס". הפלמ"ח היה צנוע הרבה יותר: במאי 1942, במלאות שנה להקמתו, נערכה ביער משמר-העמק "פגישה" של פלוגות הפלמ"ח ובה נתבשרנו כי מעתה נחנה בקיבוצים ונקיים עצמנו בעבודה. כשמלאו לפלמ"ח שלוש שנים כבר נאספנו אל אותו יער ל"כינוס הארצי" הראשון. כעבור שנה התכנסנו במעיין-חרוד, שם הוענק לנו דגל החטיבה ועליו רקום סמל הפלמ"ח, "שיבולים וחרב", שבעינינו סימל אז דווקא את שיטת "עבודה ואימונים": חרב הפלמ"ח קוצרת את שיבולי הקיבוצים... לימים כבר קראו לזה "כנס", אך כשנעשה הפלמ"ח בן שבע בעיצומם של קרבות תש"ח, כל מי מאיתנו שיכול היה אז להניח את נשקו בא אל ה"נשף", שנערך בבית "הבימה" בתל-אביב כשענת פירוק הפלמ"ח מתקדרת מעלינו...

"דחילק מוטקה" במסגרת תוכניות התעודה של רשת ב' ערך והגיש יצחק נוי משדר מיוחד לקראת הכנס ולציון 70 שנה לפלמ"ח בכותרת "דחילק מוטקה, היא אמרה לו". ההיסטוריון בני מיכלסון סקר את התקופה ועל עלילות הפלמ"ח במבט אישי חווייתי סיפרו חברינו זמרה ואלעד פלד, נתן שחם, אליהו סלע ("רעננה"), אברהם בוצר ("צ'יטה") ויצחק טישלר. על הנחלת מורשת הפלמ"ח סיפר מרכז דור ההמשך אבי עופר. גבי גזית סיפק את החלק המוזיקלי והרקע שלו.

"שישי אישי" עם משה טימור

בשבועות שקדמו לכנס ולאחריו התקיימו בלילה-בלילה, החל מחצות ליל שבת, שיחות עם ותיקי פלמ"ח. בתוכנית "שישי אישי עם משה טימור" רואיינו ארוכות חברי פלמ"ח יחידים - ישכה שדמי, דנה כוגן ועמוס חורב וזוגות - זמרה ואלעד פלד, תהילה וזאב עופר. אתם שואלים מי מאזין לרדיו אחר חצות? רבים מאד התקשרו למרואיינים: אנשים שעובדים במשמרת לילה, צעירים שחוזרים מאירוע, מבוגרים שמתקשים להירדם - כל אלה, ואחרים, שמעו על הפלמ"ח, קרבותיו, ההווי, הרעות וכל הערכים שהנחיל.

רזי: יפתח, מה הולך לקרות בכנס הזה של שבעים שנה לפלמ"ח?
(...) יפתח: החלק השני, שבאמת קשור יותר לדור שלי והלאה, זה איך משמרים
וּמְטַפְּחִים את המורשת של האנשים האלה והדור הזה והדביקות הזאת עם ערכים
נוספים על מנת שאפשר יהיה לאור המורשת הזאת לגדל את הדורות הבאים.

THE JERUSALEM POST
Israel's best-selling English daily and most-read English website

Palmahniks gather for a 70th-anniversary reunion

ניסים משעל
ורינה מצליח
ב"משעל על הבוקר"

(לאחר שהקשר עם חיים חפר נותק)
דינה מצליח: בפלמ"ח בקשר היה הרבה יותר פשוט ליצור קשר.
יניסים משעל: האנשים האלה שבעצם גדלו בפלמ"ח והפכו את הארגון הזה באמת לארגון חשוב הם היום כבר מבוגרים אבל עדיין חלקם עדיין כותבים, חיים גורי, חיים חפר, רפי איתן עדיין פעיל מאוד.

דינה מצליח: הרמטכ"ל אמר בכנס משפט מאוד יפה: איזו זכות יש לנו שאתם ההורים שלנו. ופרס הנשיא אמר שזה הדור הכי אמיץ בתולדות ישראל ניסים משעל: גם אומרים שהם הרגישו אתמול ששכאילו הצעירים של רוטשילד הם ממשיכי דרכם הלוחמנית. כלומר הוותיקים אימצו את הצעירים ויאמרו הנה הם.
(משמיעים את שיר הרעות)

כנס הפלמ"ח
זכה לסיקור
תקשורתי נרחב

קשה להניח כי היה
ישראלי שלא שמע,
קרא או צפה אותו שבוע
בסיפורים על הפלמ"ח.
חברת דור ההמשך אסנת
מרדור יזמה חלק וליקטה.
הבאנו כאן רק לקט חלקי.

דברים שטעט פאליטיקס ווארען לעגלעך צו לעגאלעזירן, אבער נישט צו רירן לעבנדיקע אידן וואס זענען שוין געווען אידן. ■ הערשטע טעם צו זעהן א פאליטישן אידן וואס וועט נישט פארשטען צו זעהן א פאליטישן אידן.

ISRAEL DEFENSE 70 שנה. מי סופר.

הערב בהיכל התרבות: 70 שנה לפלמ"ח. הלוחמים הוותיקים מסכימים כי רעות שכזאת לעולם לא תיתן להם לשכוח..

גלובס

עיתון העסקים של ישראל

הפּלמ"חניקים לדורותיהם

[illegible]

027074-2 JOURNAL 95

ליבוביץ, חנה ורחל

© 2007 The Authors
Journal compilation © 2007 Blackwell Publishing Ltd

באתי לכנס הפלמ"ח

שליחי פלמ"ח במחנות העקורים באירופה

פליטים מוכי כל המכות האפשריות. הבלבול, הבלגן והכאוס שלטו בכל, עד שנוסדה יש-מאין תנועת "הבריחה". מטעם ה"הגנה", ובתוכה הפלמ"ח שהיה אז בן חמש, הגיעו לרומניה השליחים הצנחנים שהתגייסו למען שרידי העם השבור, הרצוצ והאבל. מהם הכרתי רק את שייקה דן, מנו בן-אפרים, ריקו לופי, יענקלה סלומון וברוך קמין והיו כאלה שלא הכרתי. פעלו ללקט את שבירי העם. אנו שני הצעירים הצטרפנו בלי לחשוב אל קבוצת הפלאים כדי לעזור, על אף הסכנות הכרוכות בהברחות באישון

לכנס הפלמ"ח הגעתי מוקדם. תפשתי מקום אסטרטגי ליד העמוד עם השלט "הגדוד ה-5". העמוד עמד מיותר, עד שניגש אלי איש צנום, מחבק ומנשק אותי. "אני זוכר אותך", הוא אומר. "נו, באמת, גדוד חמש". השלט הסגיר אותי ואני מימי לא הייתי טוב בזכירת פרצופים. מהר מאד האיש מצא חברים נוספים, עבר לגדוד הרביעי ומשם לשישי. הוא היה ותיק, ואילו אני אז עולה חדש. סביבי התארגנו קבוצות-קבוצות של חברים. ניסיתי לתפוס קצה חוט של שיחה. עשיתי את כל המאמצים, אלוהים יודע. נואשתי ועליתי לאולם.

האולם היה ריק. זכרתי שלפני שנתיים היה מלא עד אפס מקום. 2,720 מקומות ורק בשורה 33 כסא 55 יושב פלמחניק אחד. זיק של תקווה, בלובי היו כ-300 איש. לפניי התיישב איש סימפטי. "אולי אתה מגדוד 25?", שאלתי. "אולי אתה יודע משהו על קבוצת עולים שהגיעו ראשונים ברגל מהשפלה לקראת סוף מאי 48". הייתי בקבוצה הראשונה שעלתה ברגל לשער הגיא. כולנו היינו באוברולים בצבע חקי עם כובעים חדשים בהם הייתה חותמת "א מתונה פון אמריקנישע היטעלמאכער". עלינו מיער חולדה בליל ה-22-23 במאי, כל אחד סוחב שני רובים צ'כיים, 400 כדורים וארבעה פגזי מרגמה שני אינצ'. הדרכו אותנו גששי פלמ"ח בשבילים שהפכו לאחר מכן "דרך בורמה".

הרומן שלנו עם אנשי פלמ"ח התחיל ב-1946. אנו, אריקה ופולי, ניצולי שואה בגיל 20, בעיר סאטמר בגבול רומניה הונגריה. יהודים

גברת מוחה דמעה

כשמשי קליינשטיין שרה את באב אל וואד מוחה הגברת שלידי דמעה. שולה קוראים לה, בלי שם משפחה. "הגעגועים גדולים מאד, לאווירה ולתקוות שהיו שם", היא מספרת אחרי ששאלה אותי איך זה לראות את הזקנים. "היה חלום והוא התגשם, אבל עם פגמים".

אחיקם משה דוד
"מעריב", למחרת הכנס

דוד בן גוריון על אנשי הפלמ"ח:

"לפני הפלישה ולפני הקמת המדינה מילאו תפקיד מיוחד, בהגנה על הדרכים, בהגנה על ירושלים, צפת, נקודות הנגב ועוד. וכל מי מהם שזכה להשתתף בפעולה זו - מותר לו להתגאות על כך כל חייו. ראיתי אותם תכופות בעבודתם. הייתי נוסע לירושלים ורואה איך הם שומרים על הדרכים, חשופים ליריות האויב. באיזו פשטות, צניעות וגבורה התנהגו בכל התנאים ובכל הנסיבות. וכל חיי לא אשכח זאת, כמו שכל חיי לא אשכח את "השומר" או את הגנת תל-חי".

(קטע מספרו "צבא וביטחון", 1955)

למה לא באתי לכנס 70 לפלמ"ח?

היא המחלה הקשה שלי. אין בי נוסטלגיה. (...) המלחמה היהודית ההיא צריכה להיות דוגמא לצעירים של היום. האצ"ל והלח"י הנו בגבורה בבריטים אבל מה ששבר אותם היו האוניות הרעועות שלא חדלו להגיע עם מעפילים ניצולים שרצו בית כי אף מדינה לא רצתה בהם. כן, היה רע. היה טוב, היה קשה. היה לפעמים מצחיק. היה עייף, היה עצוב. קברנו את חברינו בקברים שחפרנו לפני הקרב בשביל עצמנו ורצנו הלאה. לחמנו עניים דוויים. היינו מסע צלב של ילדים שהלכו מדינה להקים כי לא הייתה אחרת. היה לנו בשביל מה להילחם כי היו לנו משפחות שציפו לכליה.

לא באתי לכנס הפלמ"ח כי חשתי לא רצוי. אבל אהבתי אותם בטלויזיה. אני מקדיש את הרשימה הזאת לרעננה הגדול מכולם ולסתיו מן האוהלים, אחד הציל פעם והשנייה תחשוב איך מצילים שוב.

יורם קניוק

(קטעים ממאמר שפורסם באתר "וואלה" לאחר הכנס)

הילדים בשדרה אולי יתקנו את המדינה שקרסה להיות. הפלמ"ח הקים לפני 63 שנים מדינה, כי היה חוד החנית במלחמת העצמאות.

(...) הפלמ"ח היום זקן, מתמעט והולך. עוד מספר שנים לא יישאר מאיתנו איש חי. כחולמים מתוקים של אימא שלהם, באנו מן התנ"ך ומן הציונות, מאימת השואה שפסחה

על רובנו כדי להיות עבריים וארץ ישראלים - אבל בסופו של דבר לחמנו בחטיבה יהודית. יצאנו בני חורין בארצנו - בלי נשק ובתנאי אופל. זאת הייתה מלחמת קיום של עם עני.

(...) הייתי שם כנער. כתבתי על זה דברים. אף פעם לא הייתי חלק; תמיד עשיתי אבל בה בעת השקפתי על מה שאני עושה.

(...) לא השתתפתי בכנס ה-70 לפלמ"ח כי הייתי חש שם זר. הזרות

דגלי הפלמ"ח בכנס בהיכל התרבות

לילה בדרכים לא מוכרות, בחציית גבולות. אנו אחרי המלחמה, אבל יריות ושריקות כדורים שוב הפכו ללחם חוקנו. תחילה בודדים, בהמשך אלפים נעו כדי לעזוב את גיא ההריגה בכיוון לארץ ישראל.

הפרק הבא ברומן עם הפלמ"ח היה אותו לילה על יד בית סוסין. כלבי הכפר נבחו בקונצרט אימתני. אותנו הזהירו להיות בשקט גמור. הייתי בטוח שנפלנו בפח. היינו כ-300 חבר'ה עולים חדשים מצוידים היטב ברובים וכדורים, אך מי ידע איך טוענים רובה? איך יורים? אבל לא הייתה פאניקה, כי הפלמחניקים היו כל-כך שקטים, ממשיכים בדרכם בביטחון עצמי, בלי מפות ובלי מצפנים בהרי ירושלים. הם היו בודדים אבל להרגשתנו הייתה סביבנו חומה בצורה של גיבורים. הגענו ללא כל תקלה לשער הגיא. גם בלי להבין מילה הבנו גם אנו שקרה משהו היסטורי ממש. נפרצה הדרך! הגיעה הקבוצה הראשונה אחרי שבועות של ניתוק גמור של ירושלים מהשפלה.

עודני שקוע בזיכרונות והאולם כבר התמלא עד אפס מקום. תרועות חצוצרות העירה אותי. קבלת פנים לנשיא המדינה. כולם קמים. חגיגת 70 שנה לייסוד הפלמ"ח החלה. לחלוחית בעיניי, אני מרגיש כחולם. אני, יקותיאל, עליו דרכו מגפי ה-SS עומד דום בהיכל התרבות התל-אביבי, במדינתו ישראל, לכבוד נשיאה. צבא שלנו! פלמ"ח שלנו! אפשר להשתגע מרוב שמחה!

(אני חייב להוסיף שכמה שעות קודם לכן ישבנו קבוצה קטנה של ניצולי שואה ושוחחנו עם הפסיכולוג ד"ר דורסט, ממייסדי מועדון "עמך", על

היי הג'יפ - מאחורי הקלעים של כנס הפלמ"ח

נערכו חזרות כדי להבטיח שהמעלית עם הג'יפ ונהגו לא תפספס את הטקסט התואם.

זו רק דוגמה של הנעשה מאחורי הקלעים של כל המופע. כמו הג'יפ, כל "הברקה" היא פרי מחשבה, יוזמה, תחקיר וביצוע של מפיקת התוכנית, חברת "נוהר הפקות" בניהול רוני אבירם וצוותו. במקרה, או שלא במקרה, כל משפחת המפיק מעורבת: רחלי, אשר על התפאורה והתיאומים על הבמה, הילדה רומי, קרובת משפחה שריגשה את כל הנוכחים בהופעתה וכשירדה מהבמה וחיבקה את הסבים אלקה ואריה אברמוביץ. וגם הרעיון לבקש ממפקד יחידת ההאמרים ומדובר צה"ל אישור לצלם שם את נעמי פולני ורבקה'לה, עלה מפני שהבת של רוני מ"כית ביחידה...

גם עבור הראיונות המצולמים נדרשו לא מעט תיאומים ותחקירים. שייקה גביש, שצולם יחד עם רפי איתן, צביקה זמיר ועמוס חורב לקטע "ראשונים תמיד אנחנו", הציע גם את שמות יתר המרואיינים: ישכה שדמי על באב אל-וואד, יאיר רחלי בעל אות "גיבור ישראל", איש הגח"ל מוטק'ה גולדהכט, המסתערב אברהם ברזילי, הפלמחניק בן ה-93 פיני ויינשטיין וחברי דור ההמשך אבי עופר, יואב רגב, רונן ברוקשטיין, מירה גרנות ואסף סלע.

ולא לה שתהו, מי היו המשתתפים במופע המרהיב: הלהקה הצבאית הורכבה במיוחד מחילות היבשה, הים והאוויר ומתזמורת צה"ל, בדגלנים היו גם מפעילות האמרים, משטרה צבאית ובה"ד חינוך ונוער. "הפלמחניקים" היו שחקן מקצועי ורקדנים שגם הם לוקטו במיוחד לכנס הפלמ"ח. עלמה מצוות ההפקה אומרת: כל המשתתפים הצעירים הפגינו מוטיבציה מיוחדת במינה.

ג'יפ מקורי מתש"ח

אחד הרגעים המפתיעים בכנס הפלמ"ח - שלא חסר הברקות מפתיעות - היה הרגע שבקידמת הבמה של היכל התרבות עלה ג'יפ צבאי דגם תש"ח נושא ממקלע ואנטנה, על נהגו החובש כובע "היטלמאכר" מאותם ימים. למי שתהה: מאין צץ הג'יפ, מה הסיפור? הנה הסיפור: חיפשו מפיקי התוכנית בצה"ל ג'יפ ממלחמת העצמאות, ולא השיגו. בהמלצת חברים הגיעו לדורון סגל, חובב רכבי אספנים מראשון לציון, ואצלו מצאו ג'יפ מקורי מ-1948. מסע הג'יפ לתל אביב ארך שעתים, בגלל מגבלות תנועה על רכבי אספנים. נדרשה בניית תוספת מיוחדת לבמה כדי שהג'יפ יטפס עליה ומהנדס אישר את משקל המעמסה.

בית הפלמ"ח מהווה "אטרקציה"

ערכנו אירועים רבים ומגוונים באולם החדש "אולם מלווי השירות", אך ניצלנו גם את החורשה היפהפייה בלב הבית לאירועים שהבולט שבהם היה, כמדי שנה, טקס יום הזיכרון המשותף לנו, לפלמחניקים ולאנשי תנועת "המחנות העולים".

מעבר לכך השנה הייתה שנת מעבר. הציפיות רבות לקראת השנה הבאה, העשויה להיות שנה משמעותית לבית הפלמ"ח. אנו מקווים לסיום העבודות באולם "מלווי השירות" כולל חדרי הלימוד הנרחבים בעורף האולם, ולהשלמת תהליך העברת האולם לידי יחידת המוזיאונים של משרד הביטחון. אנו מצפים כי גם העברת התצוגה החדשה "יד לגח"ל ולניצולי השואה במלחמת העצמאות" תושלם בשנה הבאה, ותאפשר הפעלה בהיקף מלא שלה.

השלמת פרויקטים אלו תאפשר לנו להתחיל ולהתמקד בפרויקט רחב ההיקף הבא - תכנון מבואה חדשה ורחבת היקף לבית הפלמ"ח שתאפשר ניהול נכון של המבקרים בבית שמספרם לא קטן אלא, אדרבא, צפוי לעלות עוד בשנים הקרובות.

בשנה הקרובה נישאף גם להתמקד בשימור ובפיתוח "אוצר תמונות הפלמ"ח" והחומרים המיוחדים בחדר "נופלי הפלמ"ח", כדי להבטיח שה"אוצרות" המיוחדים הללו יישארו עימנו במצב תקין עוד שנים רבות, וימשיכו לשרת את עשרות אלפי המבקרים בבית הפלמ"ח.

זאב לכיש, מנהל מוזיאון הפלמ"ח:

השנה האחרונה עמדה בסימן שנת ה-70 להקמת הפלמ"ח. מספר המבקרים לא פחת, ובית הפלמ"ח ממשיך להיות אטרקציה לרבים: תלמידים, חיילים, תיירים, משפחות ועוד. וכמו בשנים קודמות - הביקוש לביקור בבית עולה על יכולת ההיצע, ולעיתים רשימת הממתנים ארוכה מאד.

בין הקבוצות המיוחדות שביקרו השנה ניתן לציין את עשרות קבוצות החיילים שביקרו בתצוגה החדשה המוקדשת לניצולי השואה וחיילי הגח"ל במלחמת העצמאות. בעיקר היו אלו חיילים ששבו מהמסע המרגש לפולין ובחרו לציין אצלנו את "היום שאחרי" - הן "היום שאחרי" שלהם כשבים מפולין, והן את "היום שאחרי" של ניצולי השואה שתרמו כה רבות במלחמה ולמדינה בהמשך.

קבוצות קצינים אחרות הגיעו לבית הפלמ"ח במסגרת סדנאות על פיקוד ומנהיגות. הן מסירות בתצוגות השונות, ומתכנסות לשיחה עם שייקה גביש, יו"ר עמותת "דור הפלמ"ח", המתחלק עימם בניסיונו הרב.

חברי פלמ"ח אחרים, אמונים על הסיסמא "לפקודה תמיד אנחנו" התנדבו להגיע ולהיפגש עם קבוצות מבקרים שונות ולשתף אותם בניסיונם העשיר בפלמ"ח.

אירוע אחד מני רבים

משלל האירועים הנזכרים בעמוד ממול, כך נראה אירוע אחד, לדוגמה: "ערב שירי פלמ"ח" ובמסגרתו השקת הספר "פלמ"ח" מאת יואב רגב

אבי עופר
סוקר את הספר

אולם "מלווי השירות" מלא עד אפס מקום

מנהל בית הפלמ"ח
זאב לכיש מנחה

יו"ר העמותה
שייקה גביש מברך

תזמורת הפלמ"ח: מימי שקד סקסופון, נמרוד נהיר קלרינט, ירום אנגלנדר, שמוליק קלוש וחיים שמחוני אקורדיוניסטים

דור ההמשך מרגיש בנוח

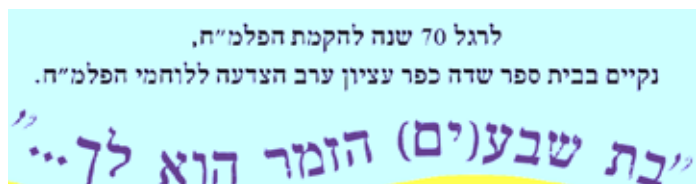
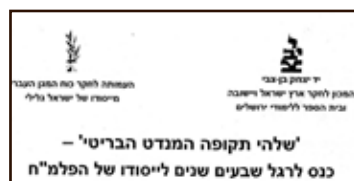
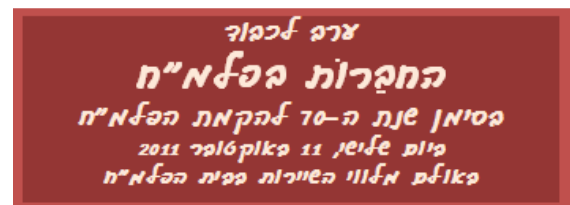
יואב רגב על רקע השער של ספרו

הפלמ"ח מעניין את כדור-הכדור

יום עיון במכון גלילי, כנס "יפתח" בהשתתפות תושבי העיר מודיעין. והיו אירועים חיצוניים לחלוטין שאלהם הוזמנו להרצות חברי פלמ"ח, כגון יום עיון על שלהי המנדט ביד בן-צבי, ימי עיון וסיור בבי"ס שדה כפר עציון, כנס שנתי מתוכנן על-ידי עמותת "איילים" להתיישבות סטודנטים בגליל ובנגב, ועוד. חלק מהיזמות והאירועים הושגו במעורבות אנשי דור ההמשך, כך לדוגמה שבעה ימי סמינר הרצאות וסיורים בשם "מסביב ייהם הסער" מתוכננים על ידי "מכון אבשלום" שהסדיר רונן ברוקשטיין.

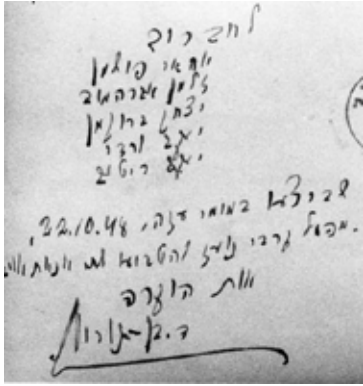
והערה: אולם "מלווי השיירות" בבית הפלמ"ח מכיל רק 400 מקומות והנהלת העמותה משתדלת שכל אחד מאלפי החברים יקבל לכל הפחות הזמנה אחת לשנה.

באסיפה הכללית שהתקיימה לאחרונה עמד שייקה גביש, יו"ר עמותת דור הפלמ"ח, על העניין העצום שמעורר הפלמ"ח במלאת 70 שנה להקמתו בכל שדרות הציבור. גופים קרובים לעמותה וגם גופים שאין להם קשר עימנו מקיימים ביוזמתם אירועים מאירועים שונים, חלקם בבית הפלמ"ח הזוכה לביקוש רב. שייקה הזכיר חלק מן המגוון הגדול של אירועים וכאן אנו מביאים לקט הזמנות לדוגמה. בין האירועים "שלנו", קרי של העמותה ודור ההמשך שלה ושל בית הפלמ"ח על צוותו: ערב זיכרון לנופלים, הצגה של פנינה גרי "סיפור אהבה ארצישראלי", ערבי שירה בציבור - שירי ים ופלי"ם, שירי תנועות הנוער, שירי פלמ"ח יחד עם השקת הספר "פלמ"ח" מאת יואב רגב, חלוקת פרסי יצחק שדה ויגאל אלון, ערב לציון 120 שנה להולדת "הזקן", ועוד. בין האירועים בשיתופנו בבית הפלמ"ח: יום עיון על הנסיבות לעזיבת הבריטים, יום הרצאות של החברה "קשרי תרבות", הופעת להקת "צ'זבטרון" עכשווית, יום עיון על טקסי אבלות ושימור הזיכרון בחברה הישראלית ועוד. שלא בבית הפלמ"ח נערכו סמינר העמותה הישראלית להיסטוריה צבאית,

היחידות המיוחדות בפלמ"ח

הפלמ"ח ידע להתאים עצמו לצורכי היישוב וליצור יחידות מיוחדות על פי כורח הנסיבות וצוק העתים: המחלקה הגרמנית והשליחים הצנחנים למלחמה בנאצים במלחמת העולם השנייה, הפל"ם במאבק בבריטים למען העלייה, מחלקת הטיס לצילומי אוויר, הצנחת אספקה וקשר עם ישובים במצור והמסתערבים למודיעין ופעולות בקרב האויב. והיו הקורסים המיוחדים, נוסף על הקורסים להכשרת מפקדים, לשימוש בנשק ולחבלה, דוגמת קורסים לקשר אלחוט, חובשות, ספורט שימושי ועוד.

מכתב הערכה של בן גוריון לחבלי הפל"ם

קבוצה מצנחני היישוב עם בני משפחה וחברים ערב צאתם לשליחות

המחלקה הגרמנית באירופה במסגרת הבריגאדה היהודית

ספורט שימושי

תחנת קשר בשדה

מסתערבים: יעקב בוקעי כצופה ערבי, משה סעדי במדי נג'אדה, משה נגבי כאחד מנכבדי הכפר

קורס חובשים קרביים

מטוס של מחלקת הטיס מגיע לנגב המנותק

הכושי עשה את שלו - והמשיך לתרום

מסביב למדורה

אומתם לא הייתה להם אם,
לא ידעה בצאתם לדרך.
היה לילה עמוק ונושם
כתמיד בניסן, הירח.
יושבה בו עדת נערים בני-בלישם,
חשופי מרפקים וברך.

הם הקשיבו הקשב והחרש
או שילכו בשיחה דבר-ויכוח.
לפניהם עלי רגל של אש,
מדורה חגה-נעה ברוח.
לא יותר. אך בכתב האומה העיקש,
אותו לילה נחרט עלי לוח.

את העול הפשוט כעפר
הם נשאו בלי הבט אחורה,
לא תקע לפניהם השופר,
לא לוטף קדקודם כליל חורף.
לא. בשני שרוולים הקשורים לצוואר
רק הסוודר חיבקם מעורף.

נעליים נוקשות, ילקוטים,
סעודה של זיתים ופרי-תומר,
וספלי אלומיניום קמוטים
ורעות, וקורבן לאין אומר.
מה נוסף? ונמנה?... מדברים פעוטים
נוצרות אגדות, זה החומר.

מה נשיר עליהם? מה נשיר?
הם עושים זאת יפה מאיתנו.
בעצמם הם כותבים להם שיר,
ואפילו ספרים כבר נתנו...
זהו טיב הפלמ"ח. הוא איננו משאיר
כל מלאכה ל"שלא משלנו"...

אבל ככה יוגד נא לאמור:
נערים להוו נא ידוע -
בין חגיו הגדולים של הדור
אין יפה מחגכם הצנוע.
למולכם האומה על סיפו של הדור
משתחוה ובוכה. הביטוה.

נתן אלתרמן

אלעזר, מרדכי גור ורפאל איתן. וחמישה יוצאי
פלי"ם משמונת מפקדי חיל הים הראשונים
ומפקד חיל אוויר. השרשרת נמשכה עד
מלחמת ששת הימים עם שר הביטחון משה
דיין, הרמטכ"ל יצחק רבין, אלופי הפיקודים
והמטכ"ל. ונמשכה עד מלחמת יום הכיפורים,
25 שנה לאחר פירוק הפלמ"ח, עם הרמטכ"ל
דוד אלעזר ואלופי פיקודים. רשימה ארוכה
ומרשימה שכוללת גם ראשי מוסד ושב"כ.

**במשלות, בהתיישבות, בתרבות, באקדמיה,
בכנסת, בכלכלה ועוד:** את השיר "מסביב
למדורה" כתב נתן אלתרמן ב"טור השביעי"
במלאת שבע שנים להקמת הפלמ"ח, שבע
לפני הקמת המדינה. במלאת 70 להקמת
הפלמ"ח יעידו על המשך התרומה למדינה 22
מיוצאי הפלמ"ח שזכו בפרס ישראל.

ותעיד מפת ישראל בה זרועים היישובים
שהקימו יוצאי פלמ"ח: הקיבוצים בית קשת,
חוקוק, משגב עם, עמיעד, נירים, משמר
הנגב, חצרים, בארי, רבדים, מעיין ברוך,
אייל, גבים, משאבי שדה, יפתח, ראש הנקרה,
מלכיה, יראון, ברעם, גדות, (בידיה ועין-
זיתים נעזבו), הסוללים, יזרעאל, להבות
חביבה, נחשולים, פלמחים, נחשונים, חגור,
כפר טרומן, פלמ"ח-צובה, הראל, צרעה,
נתיב הל"ה, צאלים, בית גוברין, ארז ורעים;
והמושבים רמות נפתלי, בן-עמי, גן יאשיהו
וגאולים. 17 ישובים נוספים ברחבי הארץ
הושלמו על-ידי חברי ההכשרות המגויסות
של הפלמ"ח.

ויעיד דור תש"ח שחיבר מאות ספרים ושירים,
אין-ספור אנשי אקדמיה שהגיעו להישגים
מרשימים למרות העובדה ש"בזבוז" שנים
בפלמ"ח, דמויות בולטות בענפי הכלכלה,
הרפואה, מדעי החברה והמדעים המדויקים,
התעשייה, המשפט והממשל.

קצרה היריעה מלפרט את כל התרומה כולה.
ביתר הרחבה ניתן למצוא תחומים אלה
ואחרים, וכן את הגברים והנשים יוצאי פלמ"ח
המצטיינים בהם, באתר האינטרנט:

www.palmach.org.il

**שתי התמונות הללו צולמו ב-14 בספטמבר
1948 בקיבוץ נען, במפגש ראש הממשלה
ושר הביטחון דוד בן גוריון עם קומץ בכירים
בצמרת הפלמ"ח.**

בתמונה משמאל רואים את ב.ג. ואת יהודה
בלום-ניצן. באותו חדר, בתמונה מימין, רואים
את משה קלמן, זרובבל גלעד, חנן דשא,
אליעזר שושני, נתן שחם, יאיר קדישאי, יודקה
הילמן, שאולה פינס, משה נצר ואליהו סלע
(רעננה), שניסו לשכנע את ב.ג. לא לפרק
את הפלמ"ח. הבחורה האמצעית משמאל
היא לאה רבין. יצחק רבין, בעמידה, נשען על
הקיר, ימונה מקץ 15 שנים כרמטכ"ל צה"ל
ומקץ 26 שנים מאותו מפגש, ב-3 ביוני 1974,
יושבע כראש ממשלת ישראל. כידוע, ב.ג. לא
שוכנע באותה פגישה, אבל אולי זו תמצית
הסיפור של פירוק הפלמ"ח. "הכושי עשה את
שלו, הכושי יכול ללכת" כתב חיים חפר ונכתב
בכרזה שהתנוססה בכנס המחאה על הפירוק
שערכו אלפי ותיקי פלמ"ח בתל אביב לאחר
מלחמת העצמאות, ב-14 בספטמבר 1949.

אבל "הכושי" המשיך לתרום, למרות שחלק
ממפקדי הפלמ"ח פרשו מצה"ל לאחר
המלחמה, או "התפטרו". לתרומה יש משקל
סגולי גבוה בכל תחומי החיים במדינת ישראל,
כדברי נשיא המדינה, שמעון פרס, בכנס
הפלמ"ח: "שואלים היום מה נותר מהפלמ"ח.
תשובתי היא חד-משמעית: מדינת ישראל".

בביטחון: בכנס הפלמ"ח אמר הרמטכ"ל
רב-אלוף בני גנץ, בין השאר: "אנו מבקשים
היום להמשיך להתאים ולקיים צבא אשר
כמו הפלמ"ח הוא גמיש ודינמי יותר, צבא
המסוגל לווסת את כוחו, לרכז את עוצמתו,
ולהפעילה בנחישות וביעילות מול כל אתגר,
בכל טווח ובכל צורת איום". רמטכ"ל ימינו
נתן ביטוי לתורה שהנחתה את מפקדי
הפלמ"ח - "בתחבולות תעשה לך מלחמה".
תורה שהייתה אחת מאבני הייסוד למחשבה
הצבאית של הפלמ"ח, שהביאה מהפלמ"ח
שישה מקרב 11 הרמטכ"לים הראשונים
- משה דיין, יצחק רבין, חיים בר-לב, דוד

חוז שחזים להארין

מעט לעת אני פוקדת את קברו של אבי, משה ילין ז"ל שנקרא לבית עולמו בשנת 2006. אני מתבוננת במצבתו הפשוטה עליה חקוקים שמו, שנת לידתו, שנת פטירתו והמילים: איש הפלמ"ח.

אבי היה מראשוני הפלמ"ח, איש פלוגה ג' וחטיבת הנגב, חלק מהפסיפס האנושי המגוון כל כך, שהאמין, נלחם, והקים את מדינת ישראל.

אני משוחחת עימו בליבי ויודעת כי אני ממלאת את צוואתו הבלתי כתובה: להמשיך ולשאת עמי את רוח הפלמ"ח. לשאתה, אך גם לחלוק בה ולהעבירה הלאה.

שייכותי ל"דור ההמשך" של עמותת "דור הפלמ"ח" זכות אבות היא לי. פשוטו כמשמעו.

לא קל המשא הזה בעיניי. אין אני לוקחת זאת כמובן מאליו. זכות גדולה, כפי שציינתי, אך גם חובה! חובה זו, על פי השקפתי, חבריי ואני חבים להורינו, וכיום, יותר מתמיד, חייבים אנו להעביר לדורות הבאים, לצעירים של היום ומחר, את מורשת הפלמ"ח, את חלקו בהיסטוריית מדינת ישראל ובמה שקדם להקמת המדינה, את ערכיו של הפלמ"ח שכגוף מאורגן היה תופעה מיוחדת במינה, שאפיינו אותו, בין השאר, היענות מתוך הכרה ותרומה שאין לה שיעור לקולקטיב הלאומי.

זו גם חובתנו למדינת ישראל.

אסנת מרדור

לאחר 4 שנות פעילות ניתן לומר כי מארגון שעצם קיומו עמד בסימן שאלה, והספקנים ביטלוהו כליל, הפך דור ההמשך של עמותת דור הפלמ"ח, המתוגבר בשוחרי המורשת, לעובדה בת-קיימא ומיוחדת במינה, מבחינות רבות ללא אח ורע בארגונים אחרים המנסים להקים עתודה של דור המשך. אכן, זהו טיב הפלמ"ח...

אני יוצא לשנת שבתון אקדמית בארה"ב ואי-לכך, בהתייעצויות ומפגש של הפעילים המרכזיים, ובאישור הנהלת העמותה, ממלאת עתה מירה גרנות את התפקיד של הובלת דור ההמשך, ריכוזו הטכני כולל תכתובות המייל וניהול התוכנה. את ועדת חברים ואירועי מורשת מפעילה אסנת מרדור, המרכזת בפועל ובהצלחה גדולה את קשרינו עם התקשורת. המוביל והמבצע של הפעילויות המרכזיות ימשיך להיות יואב רגב. בנושא הסיורים שותף איתן דפני. מעתה, מירה ואסנת משקיפות קבועות בהנהלת העמותה, לצד חברי ההנהלה בני דור ההמשך צחקי שריג ויפתח יעקב שנבחר לתפקיד גזבר העמותה. בני/בנות דור ההמשך מוזמנים להצטרף למעגל הפעילים המסייעים למירה ולאסנת. מיותר לציין כי פעילות כולנו היא בהתנדבות מלאה.

מראה דור ההמשך ושוחרי המורשת כפי שהתגבשו עד הלום, הפעילות והפעילים המסורים שהתגייסו לשורותינו מעוררים שמחה וגאווה. מסביב ייחוס הסער, אך ראשנו - לא יישח!

ארבע השנים הראשונות

דור ההמשך החל לפעול לפני ארבע שנים כחלק מעמותות דור הפלמ"ח, בביוזמת יו"ר העמותה שייקה גביש. לאחר חבלי לידה, יפתח יעקב, אנוכי, ובהמשך צחקי שריג צורפנו להנהלת העמותה כנציגי דור ההמשך. במקביל לקחתי על עצמי להוביל ולרכז את הפעילות על כל היבטיה, וכך עד לכתובת שורות אלה, בחודש אוגוסט 2011.

מאז אוקטובר 2007 מתנהלת פעילות סדירה של דור ההמשך, על בסיס רשימת קשר במייל ומסד נתונים המלווה אותה. ב-15 במאי 2008 קיימנו את כנס היסוד בחצר בית הפלמ"ח, בנוכחות שיא שהפתיעה אז את כולם, עם רשימת קשר של כ-200 מכותבים: יחידים ומשפחות. בשנה שלאחר מכן קיימנו סדרת סמינרים של כל המעוניינים בפעילות, בשיתוף עם הנהלת העמותה וחברים נוספים מהדור הראשון, ובסיוע יואל מרשק ובתו שונית. בסמינרים אלו התווינו את שלושת מעגלי הפעילות המנחים אותנו עד היום. במקביל התחלנו בפעילויות לכלל חברי דור ההמשך וגם הדור של חברי הפלמ"ח: פגישות עיון וסיורי מורשת בעזרת איתן דפני.

עד מהרה הבחנו בביקוש הרב לפעילויותינו גם מחוץ לדור ההמשך הביולוגי, וכך הוספנו לשורותינו מעגל של שוחרי ושוכרות מורשת הפלמ"ח. גם רבים מבני הדור השלישי הצטרפו אלינו, ובהם בולטים בפעילותם אל הרפז (שהכניסנו לפייסבוק) ועומר גרנות.

בהדרגה בננה גרעין מוביל של פעילים ופעילות, שחלקם נבחר גם למועצת העמותה. התחלנו לקיים פעילות סדירה של ערבים בבית הפלמ"ח, בניצוחו של יואב רגב ובעזרת אסנת מרדור, וכמובן בסיוע גדול מבית הפלמ"ח ומנהלו זאב לכיש. במקביל מתנהלת פעילות אזוּרית, לדוגמא בעיר מודיעין-מכבים-רעות, פעילות שהחלה עוד לפני שדור ההמשך התארגן, בניצוחם של מירה גרנות ואביה הפלמחניק יעקב גת. אנו רואים בפעילות זו את הדגם הראוי והנכון לפעילות הארצית של דור ההמשך ושוחרי המורשת, אך עד כה טרם נמצא מי שיוכל להרים פעילות כזו באזורים אחרים של הארץ. מתנדבים ומתנדבות מוזמנים!

בהמשך לפעילותנו הוקמה גם ועדת חברים ואירועי מורשת של עמותת דור הפלמ"ח, בהשתתפות פלמחניקים ודור המשך. באחרונה הרחבנו את פעילותנו באמצעות תוכנה המאפשרת ניהול הזמנות יעיל יותר של אירועינו הרבים, כמו גם אפשרות לתשלום דמי חבר באמצעות כרטיס אשראי (פיילוט ראשון ייצא לדרך בקרוב). בפעילות חשובה נוספת הוביל רונן ברוקשטיין את "מכון אבשלום" להכריז על שנת הלימודים הקרובה כעומדת בסימן 70 שנה לפלמ"ח.

נכון לסוף יולי השנה, מסד הנתונים ורשימת הקשר שלנו הגיעו לכ- 600 מכותבים מדור ההמשך (רבים מהם מייצגים משפחות שלמות כך שהמספר בפועל עובר את ה-1,000), ועוד כ-100 משוחרי המורשת. בנוסף, יצרנו רשימת קשר במייל לטובת חברי פלמ"ח ובה כ-240 חברים. בדוכנים שהקמנו בכנס הפלמ"ח נרשמו עוד רבים.

נעשה להרחבת השורות

לדור ההמשך הצטרפתי מתוך פעילות, יחד עם אבי, להנצחת מורשת חטיבת יפתח בעיר מודיעין-מכבים-רעות.

אבי, יעקב גת (ויינשטיין), לחם כחובש בגדוד השלישי. את הפעילות אנחנו מובילים בצוותא ב-6 השנים

האחרונות ואחת לשנה מתקיים אירוע לכבוד לוחמי החטיבה. מצאנו שותפים נאמנים ונלהבים לפרויקט שלנו בעיריית מודיעין ובראשם ראש העיר חיים ביבס. יעדנו - בני הנוער. כל התלמידים וחניכי תנועות הנוער לומדים על הפלמ"ח ועל חטיבת יפתח, מסיירים באתרי הלחימה באזור ומבקרים בבית הפלמ"ח במסגרת שיעורי השל"ח.

לפני כחודש החלפתי את אבי עופר, שיצא לשנת שבתון, בריכוז דור ההמשך. קבוצת החברים הרשומים היום בדור ההמשך מונה כ-640 אנשים ועוד למעלה מ-100 רשומים כשוחרי מורשת הפלמ"ח. רבים מהרשומים הצטרפו לאחרונה, בעקבות האירועים המוצלחים שהתקיימו בבית הפלמ"ח ובזכות דוכן הרישום שהקמנו בהיכל התרבות בכנס הפלמ"ח. מקרב חברי דור ההמשך התגבשה בשנים האחרונות קבוצת פעילים המשתלבים בפעילות העמותה ובית הפלמ"ח: סיורי מורשת, ערבי שירה, התנדבות באוצר התמונות, גיוס אמצעי התקשורת ועוד.

בכוונתנו להמשיך עם הפעילויות של ערבי השירה וסיורי המורשת. ננסה להרחיב את העבודה עם בני הנוער, דוגמת מודיעין, ליישובים נוספים. וכמובן - נעשה להרחבת השורות של חברי דור ההמשך והחברים הפעילים.

מירה גרנות

כתובת הדוא"ל של דור ההמשך
לקבלת מידע וטופס הצטרפות:
palmach.org@gmail.com

דוכני ההרשמה לדור ההמשך בכנס הפלמ"ח

(ה)אריה מקיבוץ נירים

חשוב לי לספר לכם מעט על מה שחוויתי בסיור דור ההמשך ב-29 באפריל השנה בעקבות פעילות ה"הגנה" בנגב הצפון-מערבי בתש"ח בהגנה על קו המים. תחנתנו האחרונה בטיול הייתה "נירים הישנה", בשמה המקורי חירבת דנגור. פגשנו שם חבר נירים אז והיום, אריה שמו, אשר הראה וסיפר לנו אודות לחימתו יחד עם חבריו להגנת הנקודה הזאת ביום פלישת הצבא המצרי, 15 במאי 1948.

לא אאריך במה שסיפר לנו אריה, רק אשתף אתכם בהתפעלות שלי מן האופן הצנוע, הרגשי, הפשוט והמרעיש שסיפר בו על 37 לוחמים, בהם חמישה פלמחניקים ארצישראלים שפקדו על 20 חברי נירים ועוד 12 חברות, כולם ניצולי שואה ויוצאי מחנות ריכוז. נשק המגן היה רובים שחלקם יוצר במאה ה-19, שתי מכונות ירייה אשר פסקו לפעול מייד עם ראשית הלחימה, כמה רימוני יד ועוד כמה ק"ג חומר נפץ ופיתולי השהיה. לעבר כוחותינו אלה ניצבו עם שחר שני גדודים של הצבא המצרי, שהתפצלו מערבה מכביש האורך של הרצועה, שעליו נעו חטיבות הצבא המצרי בדרך לתל-אביב. שני הגדודים - גדוד חי"ר וגדוד ארטילריה קלה - נעו לאט ובבטחה אל מול 37 הלוחמים שרובם לא התאמנו בירי אלא פעמים ספורות. החברים הללו עמדו וירו אל מול המאות הרבות של מצרים העולים עליהם בחיפוי ארטילריה שלא פסקה לרגע. וחברים נפצעים ונהרגים, פוחתים והולכים, מתפנים לאחור ושבים אל תעלות הירי, וכך כל היום כולו. בערוב היום נואשו המצרים מהטרדת חברי נירים - ופנו לאחור. ממש כך.

ואריה זה מספר על השעות הללו, כמו היה זה מעשה יום יום, מספר על אחותו החובשת של הקיבוץ אשר באה איתו מהמחנות וחבשה את הפצועים וכיסתה את ההרוגים כל אותו היום. כמה "מונוטוני" היה הקול של (ה)אריה כשסיפר לנו, כמה פשוט, כמו סיפורן על עוד יום עבודה בשדה.

כשסיים ניגשתי אליו ושאלתי אם הוא יודע איזה גיבור הוא. אריה ענה לי שאינו יודע שום דבר. אמרו לו להתייצב בעמדה הקדמית מצפון-מערב, וכל זמן שלא ביקשו ממנו אחרת עמד שם וירה וניסה ככל יכולתו לפגוע במצרים הקרבים גלים גלים. עוד לא פגשתי איש כמוהו. וכבר פגשתי כמה אנשים סביב כמה מלחמות, למרות שאני רק מדור ההמשך. זה האיש אריה, אלה ערכים שאני מקווה שנצליח "לייבא" מן הפלמ"ח אל היום: צניעות, פשטות, מסירות, אומץ עילאי, הקרבה עילאית שלא על מנת לקבל פרס. גם אחרי 63 שנים, הוא לא הבין ממה אנחנו מתפעלים, בדיוק. הלוואי שיעלה משהו מזה בידינו.

נ.ב. תודה מיוחדת ליואב רגב ממדריך הטיולים ולאבי עופר שבלעדיו לא היה כלום. יואב היודע-כל מתקן אותי שהיו על הגבעה המרה ההיא בדנגור 39 לוחמים: 12 חברות, 22 חברים ו-5 אנשי פלמ"ח מחטיבת הנגב. יואב אינו רק "מדריך טיולים" אלא היסטוריון, חוקר ארץ ישראל ומלחמת העצמאות, כותבם של כמה ספרים בתחומים אלה והאחרון שבהם "פלמ"ח". הוא עיצב כמה דורות של קצינים בביה"ס לקצינים בנגב (המקור: ידע אישי). הוא יוזם את הטיולים של דור ההמשך, מעצב אותם, מכין את הפגישות עם האנשים מאז, ומשאיר אותנו מייחלים לטיול הבא.

צחקי שריג

איך כל זה מתנהל ?

כמה חודשים מתכנסת מועצת העמותה. האסיפה והמועצה מאשרות את הרכב המוסדות. רואי החשבון החיצוניים וועדת הביקורת הפנימית מציגים לפניו דו"ח שנתי ונהלת העמותה מדווחת בקביעות על תוכניות שהושלמו ותכנון לעתיד. בשנים האחרונות, ביוזמת יו"ר העמותה, הצטרפו לעמותה חברי דור ההמשך. הפעילים שבתוכם צורפו גם למועצה ואף להנהלה.

ואלה 50 החברות והחברים במועצה הנוכחית של עמותת דור הפלמ"ח, בסדר א"ב. ביניהם מסומנים בכוכבית 12 חברות וחברים בדור ההמשך: אלדד אבידור, אברהם אדן, גדעון אילת, יוסף אלמוג, אליעזר אמיתי, שאול ארלוזורוב, מרדכי ארציאלי, שאול ביבר, מרדכי בן-פורת, רונן ברוקשטיין*, ישעיהו גביש, עומר גביש*, מרדכי גולדהכט, עמיקם גורביץ, חיים גורי, מירה גרנות*, אלחנן דביר, רינה דותן, איתן דפני*, איזה שדה-דפני, יואב הרפז, צביקה זמיר, יצחק חופי, יחיעם חורב*, עמוס חורב, חיים חפר, יוכי יהל, יפתח יעקב*, מיכאל כהן, דנה כוגן, יוסף לוטנברג, משה מטלון, אברהם מילרד, אסנת מרדור*, יואל מרשק*, אבי עופר*, עליזה עופר, תהילה עופר, בן-עמי פלג, אהרון פלד, אלעד פלד, מאיר פעיל, יעקב צור, יאיר קדישאי, אביבה קפלן, רבקה קרמר, יואב רגב*, אברהם רון, ירון רם*, יששכר שדמי, נתן שחם, אריה שחר, אליעזר שמעוני, צחקי שריג*, ברוך תירוש.

ישיבה של הנהלת העמותה כפי שצולמה לפני חודשיים. משמאל: צחקי שריג, יפתח יעקב, תהילה עופר, יאיר קדישאי, רבקה קרמר, שייקה גביש; מהגב: אבי עופר, עמיקם גורביץ, ברוך תירוש

המועצה מאשרת את הרכבה של הנהלת העמותה והנהלה בוחרת מתוכה את יושב ראש העמותה. ההנהלה מתכנסת אחת לשבוע-שבועיים, דנה ומחליטה בעניינים שוטפים כמו גם בענייני תכנון עתידי כפח שיובאו להחלטת המועצה והאסיפה הכללית. החברות והחברים בהנהלה הנוכחית הם: היו"ר ישעיהו גביש, שאול ארלוזורוב, עמיקם גורביץ, תהילה עופר, יאיר קדישאי, רבקה קרמר, צחקי שריג* וברוך תירוש. שני חברי דור ההמשך הם חברים בהנהלה: יפתח יעקב שהוא גם גזבר העמותה וצחקי שריג. חברות דור ההמשך מירה גרנות ואסנת מרדור משתתפות בישיבות ההנהלה כמשקיפות.

חברי הפלמ"ח וחברי דור ההמשך מקבלים פעם-פעמיים בשנה את עיתון דור הפלמ"ח ואת עלון הפלמ"ח, חוזרים, הזמנות לאירועים בבית הפלמ"ח וכמובן, הודעה על כנס הפלמ"ח. על המעטפה מודפס סמל הפלמ"ח והמילים "דור הפלמ"ח (ע"ר)", ראשי תיבות של "עמותה רשומה" אצל רשם העמותות, כלומר גוף הפועל לפי תקנון מפורט ועל פי הכללים המחייבים של חוק העמותות הישראלי. העמותה הרשומה הזאת היא המנהלת את כל הפעילות הנ"ל, עם צוות מצומצם מאד שכל מלאכתו נעשית בהתנדבות, מלבד מזכירה בחצי-משרה. זאת לדעת, בית הפלמ"ח על חלקיו, שהוקמו על ידי העמותה, אינו מנוהל על ידה, אלא על ידי צוות של יחידת המוזיאונים במשרד הביטחון ועובדיו, החל ממנהל בית הפלמ"ח זאב לכיש, הם שכירי משרד הביטחון בתוספת חיילות.

האסיפה הכללית

עמותת דור הפלמ"ח הוקמה בשנת 1984 במטרה לפעול בכל תחום להנחלת מורשת הפלמ"ח. יעדה המרכזי היה לבנות את בית הפלמ"ח, אשר אמור לשמש כמוזיאון לתולדות הפלמ"ח ומורשתו וכן ארכיון שיכל מקורות לתולדות הפלמ"ח, מקום לימוד ומחקר ומקום התכנסות ומפגש לחברי הפלמ"ח. היעדים המקוריים הוגשמו במלואם בעזרת תרומות גדולות של גופים ויחידים ובזכות "הלבנים" שתרמו מאות חברי פלמ"ח. במהלך השנים נוספו יעדים והישגים, ודי אם נזכיר את אוצר התמונות, הספרייה, חדר ההנצחה, מיצג הגח"ל, הפעילות באולם מלווי השיירות וקיום כנסי הפלמ"ח. כל אלה הוקמו וכללי הפעלתם נקבעו על ידי העמותה. הפעילות השוטפת לא הייתה יכולה להתקיים בלעדי דמי חבר שנתיים שמשלמים חברי העמותה. מדי שנה מתכנסת אסיפה כללית של חברי עמותת דור הפלמ"ח ומדי

לידיעתכם: את קלטות הסרטים על יחידות הפלמ"ח, מפקדיו ומבצעיו, ניתן לרכוש באוצר התמונות ובמשרד העמותה

מיכה פרי*: אנו משוכנעים כי מורשת הפלמ"ח יכולה להיות אמצעי חינוכי רב חשיבות, אשר דרכו ניתן להקנות ידע היסטורי חיוני, לימוד מורשת הקרב מתקופת המאבק הגדול לעצמאותנו ומלחמת העצמאות, והדרך בה היישוב היהודי והנוער העברי של טרם מדינה דלה מתוכו את הכוח והנכונות למאמץ מתמשך של שנים, לשם בניית כוח עצמאי שיהיה יעיל ומוכן לפעולה ביום פקודה.

* איש הפל"ח וחטיבת הנגב שהיה מיוזמי הקמת העמותה והמזכ"ל שלה. עד פטירתו ניהל את הקמת בית הפלמ"ח.

רבותי, ההיסטוריה אובדת

רבותי, ההיסטוריה חוזרת
שום דבר לא אבד, לא נשכח.
עוד נזכור, תחת גשם עופרת
איך בסוריה צעד הפלמ"ח.

אל עלמין אף אותך לא נשכחה,
עת אל שדות הדרום הרחבים,
אל הנגב פלוגות נשלחה -
עם מקלות כתחליף לרובים.

ומספרת הסבתא לנכד:
כל מקום שלפעול בו נחוי,
שם אומרים לפלמחניק ללכת,
וחייו הם כפקק בקיבוץ.

יריות בקהיר עת נשמעו
עת מבית איים האסון,
אל העיר חברינו נקראו
וקורא להם שם - ה"סזון".

ומסיימת הסבתא לנכד,
ויושבת כפופה למולו:
כן, הכושי יכול כבר ללכת,
כי הכושי עשה את שלו.

חיים חפר

חיילים בהמתנה לסיור במוזיאון

בחדר ההנצחה לחללי הפלמ"ח

זית הפלמ"ח יהיה מרכז לתיאור
החלוציות וזית חינוך ומחקר לאותם
ערכים אשר סימלו את דור הפלמ"ח.
יצחק רבין
(בפתיחת בית הפלמ"ח)

חברות פלמ"ח מתנדבות בספרייה ובארכיון ויודעות גם להשיב על שאלות

כאן מספרת הסבתא לנכד

השורה "ומספרת הסבתא לנכד" שנכתבה כשלפלמחניק המצוי עוד הייתה סבתא והפלמחניקית המצויה לא יכלה לראות בדמיונה שאי-פעם תהיה בעצמה סבתא "יושבת כפופה" למולו של נכד, השורה הנבואית קורמת כל יום עור וגידים בבית הפלמ"ח. באוצר התמונות מצביעה סבתא כפופה על תצלום של נערה זקופה במכנסיים קצרים ואומרת "זאת אני". והנכד הספקן: "לא-או... באמת?". בחדר ההנצחה לחללי הפלמ"ח נשען סבא כפוף ביד אחת על מקל ובשנייה שולף מגירה עם קורות חייו של חלל ומסביר לנכד: "זה החובש שנפגע כשהציל את חי".

בגרסאות דומות חוזרים המחזות האלה על עצמם בחלקי הבית. סבתא מספרת שהייתה מורה של עולים חדשים "ממש בקו החזית, בנגב המנותק" לאחר שצפתה עם בניה ונכדיה במיצג הגח"ל. סבא שואל את אחת המתנדבות בספרייה באיזה ספר מסופר על דרך בורמה, הוא עלה דרכה לירושלים וירצה לרכוש ספר כזה לנכדו שיחגוג בר-מצווה. אולי לא דייקנו בפרטים, אבל כל חלק מחלקי הבית הוא זירה להעלאת זיכרונות מצד אחד ולשאלות שמפנים מבקרים צעירים - תלמידים, חיילים, תיירים - למדריכי הבית. והצעירים, הכי מתרגשים כשרואים בשטח אדם זקן המשיב "מודה", כששואלים אותו אם היה בפלמ"ח. והוא גם מוכן לנדב סיפורים אמיתיים או צ'יזבטיים, כי הנכדים הפרטיים שלו כבר שמעו הכל ולא מוכנים לשמוע עוד.

כאלה הם חלקי בית הפלמ"ח, זירה שבה הסבתא באמת מספרת לנכד.

זה שנים רבות שאני שואף להקים את
בית הפלמ"ח, אשר יאכסן בין כתליו
מוזיאון ומרכז לימודי תאוצותיו ופואטיו
של הכוח, ויהיה יז לזכר חלליו.

יגאל אלון

(1979, 14 שנים לפני הנחת אבן הפינה)

נערות מחפשות באלבומי אוצר התמונות

חיילים צופים במיצג הגח"ל

ההחלטה שלא להקים את בית הפלמ"ח
בגליל, בגז אל זירושלים, נעשה בעיקר
מההכרה כי צריך להקים במקום שאולי
קלה ונוחה הנגישות אל יזי מרצית הנאצר
והצדקה.

מיכה פרי

אחדות מאלפי ההתרשמויות של באי ביתנו

[illegible]

this museum was a very good experience
thanks a lot I really liked it Adrian 44
Costa Rica

For our experience Indubitable y Entendimiento
Nuestro lo olvidamos
Fuerza Sedes (c/risa)

1. What is the purpose of the study?
 The purpose of the study is to determine the effect of the new teaching method on the learning outcomes of the students.

Magnifique très émouvant et indispensable
pour la mémoire de plus jeunes,
Félicitations et
très grand merci.
Evlyne Paris/France

הוא נמצא בחדר 101
בבית המדרש של
החברה של הנהגה
החדשה - חדר המועצה
החדשה. הוא נמצא
בחדר המועצה
החדשה. הוא נמצא
בחדר המועצה
החדשה.

Die atherosclerotischen Plaques sind
für diese pathologische Reaktion mit
Makrophagen (Foams) sehr wichtig
für die Entwicklung & die Ausbreitung
insbesondere in der Arteriosklerose.
Bischoff

את בית הפלמ"ח צייר שאול נמרי, דור המשך לדוד נמרי, מראשוני הפלמ"ח וחבר במטה הראשון של הפלמ"ח

